

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਿੱਠੀ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

www.pardestimes.com
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਜ਼ਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 17 No. 421 April 19, 2023

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771, 510-516-3536

ਜਲੰਧਰ ਉਪ ਚੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧੀਆਂ

ਜਲੰਧਰ - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੋਣ ਲਈ 11 ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ। ਪਰਚੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਜਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਦਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਫਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਫਸਰ ਜਸਪੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਇੰਦਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲੀ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਡਾ। ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਵਲੋਂ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਜਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਗੁਲਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ, ਰੋਹਿਤ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੀਆਂ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਡਾ। ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੁੱਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਫਿਰ 'ਅਪ' ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸੰਤਾਪ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਹਿਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਚਾ ਦਾ ਹਾਲ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੱਲ੍ਹੀ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਪੁਰਾ ਰੇਲਵੇ ਫਾਰਟ ਤੇ ਇਕ ਘੰਟਾ ਫਸੇ ਰਹੇ। ਡਾ। ਸੁੱਖੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਨੱਤੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਦਾਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ। ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੀਲੇ ਕਾਰਡ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਡਾ। ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹੀ 'ਅਪ' ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਚੋਣ ਜਾਬਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਧੇਂ ਕੀਤੀ।

ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਹੱਲਾਂਗੇਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆਂ 'ਤੇ ਨਕੇਲ ਕਮਣ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਪਹਿਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਗੈਂਗਸਟਰ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਪਿਛੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਕ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ ਬਣ ਰੁੱਕਾ ਹੈ। ਗੈਂਗਸਟਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟਸ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੇਸਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਗੈਂਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ, ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ, ਪੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂਬੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟਸ 'ਤੇ ਸਿਕੜਾ ਕੱਸਣ ਵਿਚ ਡਟੀ ਮੀਡੀਆ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਸਾਈਬਰ ਸੈਲ, ਆਪੋਸ਼ਨ ਸੈਲ ਅਤੇ ਸੀਆਈਡੀ ਦੀ ਟੀਮ ਸਾਮਲ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟੀਮ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿੰਕ ਵੀ ਜਾਂਚੇਗੀ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ ਜ਼ਰੀਏ ਗੈਂਗਸਟਰ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਯੂਂਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਹ ਟੀਮ ਅੱਤਵਾਦੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ 1,94

ਅਕਾਊਂਟਸ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਆਏ ਹਥਿਆਰ

ਇਧਰ ਮਾਫ਼ੀਆ ਅਤੀਕ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੁਣ ਇਟਲੀ ਦੇ ਬੇਰੇਟਾ ਪਿਸਤੋਲ ਦਾ ਰਾਜ ਵੀ ਦਫ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਮੇਸ਼ ਪਾਲ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਿਸਤੋਲ ਅਤੀਕ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਮੰਗਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੰਹਿਦਾਣ ਲਈ ਕਰੀਬ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਤਲ ਵਿਚ ਬੇਰੇਟਾ ਪਿਸਤੋਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤੀਕ ਅਤੇ ਅਸ਼ਰਵ ਨੂੰ ਉਮੇਸ਼ ਪਾਲ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਪੁਲਸ ਹਿਰਾਸਤ ਰਿਮਾਂਡ (ਪੀਸੀਆਰ) 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਫਿਲਿੱਗ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਮਾਫ਼ੀਆ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਾਂਗੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸੇ। ਪੀਸੀਆਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਬੇਰੇਟਾ ਪਿਸਤੋਲ ਖੰਹਿਦਾਣ ਲਈ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

Padam Builders Inc.

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਨ, ਮੈਲ, ਸ਼ੋਆਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰੁਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Bhupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Certified Insurance Agent

ਹੈਲਥ ਇੰਸੋਰੇਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

510-487-1000
Agent License# 0C70672
mann@ggiaba.com www.ggiaba.com

Mann Insurance Brokers Inc.

32146 Alvarado Blvd, Union City, CA 94587

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਈ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਗਫ਼਼ੂਜ਼ੀ ਸੇਟਾ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,

ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਤਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਤਰ **ਸੈਕਰਾਮੈਂਟ ਦਫ਼ਤਰ** ਫ਼ਰਿਜ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ

3155 Kearney Street Fremont, CA 94538 510-657-6444

37-18-73rd ST. Jackson Height, NY 11372 718-533-8444

2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# OF22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

Allstate
You're in good hands.

Avninder Singh

Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial

PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)

408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138

8350202@gmail.com

ਦਲ-ਬਦਲੀ-ਇੱਧੋਂ ਨਹੀਂ ਉਪਰੋਂ ਸਗੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਹੋਵੇ, ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਨੇਤਾ ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਨੇਤਾ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਚੋਣ ਪਿਛ ਵਿਚ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦੀਏ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅੰਦਰੋ-ਅੰਦਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸੁਰ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਸੇਟਾਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬੀ ਤੇਵਰ ਅਪਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਨੇਤਾ

ਲਕਸਮਣ ਸਾਵਦੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੱਦਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਛੱਡਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਈਸ਼ਵਰਪਾ ਨੇ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ 52 ਨਵੇਂ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਕੱਟੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਈ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੇਤਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਣ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਨੇਤਾ ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਜਨਤਾ ਦਲ-ਸੈਕੂਲਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਓਥੇ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਗੇ। ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਸਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਲੱਤਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਜਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣਗੇ। ਭਾਜਪਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਾ ਦਲ-ਸੈਕੂਲਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵੇਂਗੇਤਾ ਪਾਰਿਵਾਰ 'ਚ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਜੰਗ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਮੈਂਬਰ ਕਿੱਥੋਂ ਚੋਣ ਲੱਤੇ? ਅੱਜ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਰ ਸੁਬਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਜੋਤੇ-ਤੋਤੇ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਚੋਣ ਦੰਗਲ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਾਰਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੈਕਰਸਾਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਮਹੁਰੀਅਤ ਦੀ ਚਾਹੇ ਜਿੱਨੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ, ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਟਿਕਟ ਕਟਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸ ਕਾਰਨ? ਮਹਿਸੂਸ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਖਾਤਰ ਜਦੋਂ 'ਫਸਲੀ ਬਾਤਾਵਰਿਆਂ' ਨੂੰ ਤਰਜਿਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਚੰਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹ ਸਮਝ ਕਿ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਾਟੇ 'ਚ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨੇਤਾ ਲੋਕ ਮਲਾਈ ਆਪ ਛਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੁੰਹਦ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤਖੋਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਨੇ

ਭਾਰਤ ਤੇ ਇਸ ਦੇ 28 ਰਾਜਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੋ ਕੁਦਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤਖੋਰੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਰੇਵਤੀ ਵੰਡ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛਾਇਆ ਤਿੰਨ ਫਰਵਰੀ 2023 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਨ 2009 ਤੋਂ 2019 ਤਕ ਸਾਡੇ 71 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਵਿਚ 286 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰ ਅੰਦਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਨਹਿੰਹੁ-ਗਾਂਧੀ ਪਾਰਿਵਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਸਹਿਜਾਦਾ ਵਰਣ ਗਾਂਧੀ ਜੋ ਪੀਲੀਤੀਤੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਦੀ 2009 ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 4.92 ਕਰੋੜ ਸੀ ਜੋ 2019 ਵਿਚ 60.32 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਈ। ਸੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੀ 2009 ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 60.31 ਕਰੋੜ ਸੀ ਜੋ ਸੰਨ 2019 ਵਿਚ 217.99 ਕਰੋੜ ਭਾਵ 261 ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਮੇਸ ਚੰਦੱਪ ਜਗਜ਼ੀਨੀ ਦੀ 2009 ਵਿਚ 1.18 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਸੰਨ 2019 'ਚ 50.41 ਕਰੋੜ, ਪੀ. ਸੀ. ਮੋਹਨ (ਜਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੰਨ 2016 ਤੋਂ 2019) ਦੀ 5.37 ਤੋਂ 75.55, ਐਨਸੀਪੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਸ਼ਰਦ ਪਵਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੁਪ੍ਰੀਆ ਸੂਲੇ ਦੀ 51.53 ਤੋਂ 140.88 ਕਰੋੜ, ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਪਿਨਾਕੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 29.69 ਤੋਂ 117.47 ਕਰੋੜ ਭਾਵ 296 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧਾ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਲੁਟ-ਖਸੁੱਟ ਜਨਤਕ ਮੁਫਤਖੋਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਵਿਕਾਸ ਢੰਡਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਤਕਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ, ਪ੍ਰਲਾਈਵਰਾਂ, ਰੇਲ ਲਾਈਨਾਂ, ਹਵਾਈ ਅੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲਈ ਰੇਲ ਲਾਈਨਾਂ, ਸਾਲ ਉਮਰ ਦੀ ਹਰ ਅੰਦਰ 1000 ਰੁਪਏ ਮਾਸਿਕ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫਰਵਰੀ 2022 ਤੋਂ 51000 ਰੁ: ਵਾਲੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸਕੀਮ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਫਤਖੋਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਕਰਕੇ ਜਨਤਕ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ?

ਇਬਤਦਾ-ਏ-ਇਸ਼ਕ ਹੈ, ਰੋਤਾ ਹੈ ਕਿਆ।

ਆਗੇ-ਆਗੇ ਦੇਖੀਏ, ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿਆ। ਆਗੇ-ਆਗੇ ਦੇਖੀਏ, ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿਆ। ਆਗੇ-ਆਗੇ ਦੇਖੀਏ, ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿਆ। ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਮੁਫਤਖੋਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਏਪਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵੈਨਜ਼ੂਏਲਾ ਲਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇਲ ਭੰਡਾਰ ਨਾਲ ਲਬਾਲਬ ਰਾਸਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਰਥਿਕ ਦੀਵਾਲੀਏਪਣ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਿਖਿਆ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਵੇਲੇ ਮੌਦੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 80 ਕਰੋੜ ਗਰੀਬ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਅਨਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਕ ਲੋਤੀਂਦਾ ਸਲਾਘਯੋਗ ਕਦਮ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਸੰਨ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਰੀਬ 85 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਨਾਜ ਦੇਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ 2023-24 ਵਿਚ ਦੋ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਰਜ਼ਗਾਰੀ, ਨੀਲੀ ਛੱਤਰੀ ਹੇਠ ਜਿੱਤੀ ਲਈ ਜੂਝਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਦਨਸ਼ੀਬੀ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨਾ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਆਖਰ ਸੱਤਾ ਦੇ ਲਾਲਚ ਲਈ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਜ਼ਗਾ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ।

ਇਸ ਮੁਫਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸਟਰੀ ਫੂਡ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦਾ ਲਬਾਦਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਫਤਖੋਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ, ਝਾਰਖੰਡ, ਪੂਰੀ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ, ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ, ਪੱਡਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਲ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਦਰਵੇਂ ਵਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਨ 2020-21 ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿੱਥੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪੱਡਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਕੇਰਲ, ਝਾਰਖੰਡ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਵਧ ਚੁ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 17 ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਿੰਗ ਚਾਰਲਸ-111 ਦੀ ਤਜਪੋਸ਼ੀ 6 ਮਈ ਤੋਂ

ਵਾਸਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸੈਕਰੇਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮੇਤ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ 11 ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ 17 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 20 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਛਾਪੇਮਾਰੀ 'ਚ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨ, ਐਕੇ-47 ਸਮੇਤ ਕਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਬਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਫੜੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ।

ਉਤਰੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮਲ ਸਨ। 27 ਅਗਸਤ 2022 ਦੀ ਇਸ ਵਾਰਤਾਤ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੰਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕ੍ਰੇਟ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ 23 ਮਾਰਚ, 2023

ਨੂੰ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਰਾਬਥ ਬੋਟਾ, ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਬਿਓਅਨ ਵੈਕੇਰ ਤੋਂ ਸੱਟੋਰ ਕਾਊਂਟੀ ਡਿਸਟਿਕਟ ਅਟਾਰਨੀ ਜੈਨਿਫਰ ਡੂਪਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਏਜੰਸਾਂ ਨੇ ਉਤਰੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ 20 ਬਾਵਾਂ ਲਈ ਸਰਚ ਵਾਰਂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਡੂਪਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਮਾਫ਼ੀਆ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਹਫ਼ਤਾ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।"

ਬਿਟੇਨ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਕੱਤਰ ਲੂਸੀ ਫਰੇਜ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ: "ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੁੰਘੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਾਨਾਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਹਫ਼ਤਾ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਸੱਦੇ ਗਏ ਮਹਿਾਸੁਨ ਅਤੇ ਜਲੂਸ ਦੇ ਰੂਪ ਦੇ ਗੈਰ-ਟਿਕਟ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਛੇ ਵਿੱਡਸਰ ਗ੍ਰੇ ਘੋਡਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਡਾਇਮੈਡ ਚੁਬਲੀ ਸਟੇਟ ਕੋਚ ਵਿੱਚ ਬਕਿੰਘਮ ਪੈਲੇਸ ਤੋਂ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਅੰਬੇਡ ਤੱਕ ਕਿੰਗ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਕੈਮਿਲਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਗੋਲਡ ਸਟੇਟ ਕੋਚ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭੀਡ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਇਲ ਏਅਰ ਫਰੋਸ (ਆਰਏਐਫ) ਫਲਾਈਪਾਸਟ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਕਿੰਘਮ ਪੈਲੇਸ ਦੀ ਬਾਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ।

ਰਾਇਲ ਬਿਟਿਸ ਲੀਜਨ ਵਿਖੇ ਰੀਮੇਬਰੈਂਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਿਲਿਪ ਰਾਵਲਿੰਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ: "ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਜਾਨਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਆਜਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 6 ਮਈ ਨੂੰ ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸਕੀਨਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਯੂਕੇ ਭਰ ਵਿੱਚ 57 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸਕੀਨਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, 100,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਵੈਂਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਕੁਝ ਸਕੀਨਾਂ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਵਿੱਡਸਰ ਕੈਸਲ ਵਿਖੇ ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਬੇਡ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫਾਸਟ ਏਡ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਵਾਟਰ ਰਿਫਿਲ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਕਲਿਆਣ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਬਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਰਿਆਇਤੀ ਕਿਓਸਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਬਿਟੇਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਚਾਰਲਸ ਦੀ ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਨੇ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ

ਵਾਸਿੰਗਟਨ- ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੋਰਨ ਸਟਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧੈਸੇ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਆਮਨਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਿੰਨੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਇੱਕ ਸੰਖੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਸਾਮਰਾਜ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1.2 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇੰਨੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਸਾਮਰਾਜ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਖੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਡਿਜੀਟਲ ਟਰੰਪਿੰਗ ਕਾਰਡ ਵਰਗੇ ਉਦਮਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਪੇਸਾ ਕਮ-

ਇਆ। ਸਾਲ 2021 ਅਤੇ 2022 ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 282 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਕਮਾਏ। ਇਹ ਡੈਡਰਲ ਚੇਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੇਲ ਦਾਇਰ 101 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਖੁਲਾਸਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਹੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ 'ਤੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਲੂਮਬਰਗ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਗੋਲਡ ਕਲੱਬਾਂ ਸਮੇਤ 19 ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ

ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ 19 ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਜਨੀਆ ਅਤੇ ਟਰਨਬੈਰੀ, ਸਕਾਰ-

ਉਸ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ \$25 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ \$50 ਮਿਲੀਅਨ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵੱਧ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਵੈਂਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਕੁਝ ਸਕੀਨਾਂ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਵਿੱਡਸਰ ਕੈਸਲ ਵਿਖੇ ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਬੇਡ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫਾਸਟ ਏਡ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਵਾਟਰ ਰਿਫਿਲ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਕਲਿਆਣ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਬਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਰਿਆਇਤੀ ਕਿਓਸਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਬਿਟੇਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਚਾਰਲਸ ਦੀ ਤਜਪੋਸ਼ੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

To buy Home, business or any kind of property
Please consult before finalizing your deal or decision

To get polite and best service call
Gurjeet Rai

DRE 02149422
408-802-5303
Address -
2221 Oakland Road ,
Suite 268 San Jose 95131

SINGH WORLD travel

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਗੈਂਗਸਟਰ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ

ਅੱਜਕਲੁ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਗੈਂਗਸਟਰ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਫੜੋ-ਫੜੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਾਸਲ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮਾਤਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਿਥੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਗਿਆਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਿ ਲਈ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ, ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੀਆ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਗੌਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਮੀਡੀਆ, ਫਿਲਮਾਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੱਲਬਲਾਜ਼ ਟੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਵੱਲ ਪਿੱਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ, ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟੋਲਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਹੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਨਸੇ ਅਤੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਕਾਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਉਮਰ ਵਿਚ ਚੰਗੇ-ਮਾਡੇ ਦੀ ਪਰਖ ਦੀ ਸਮਝ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਵਾਰ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਇਸ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਨਿਕਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਸੇਡੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਚੋਰੀਆਂ, ਡਕੈਤੀਆਂ, ਲੁਟਾਂ-ਮਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣਾ ਨਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। 70-80 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਫਿਲਮਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਇਕ ਆਮ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਜੱਟਵਾਦੀ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਖੁਰਪੇ, ਦਾਤਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਪਰ ਨਸੇ, ਪਿਸਤੌਲਾਂ, ਰਫਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਆਪਸੀ ਪਿੱਚੋਤਾਣ ਅਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘਣ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਮਾੜੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਭੱਜਣ ਵਾਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਿਰਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਤ ਨੇ ਹੀ ਸਾਡੀ ਸਭਿਆਤਾ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦਾ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਅਜੋਕੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ

ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜਦ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚਾ ਤਮਾਮ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁਝ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲ-ਫਿਲਹਾਲ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ, ਉਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੇ ਉਮੀਦ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਮੀਦ ਜਗਾਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤਮਾਮ ਵੱਡੇ ਅਰਥਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਕੇਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਮਾਡੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਤਮਾਮ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਭੂ-ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 'ਚਮਕਦਾ ਸਿਤਾਰਾ' ਦੱਸਿਆ। ਸੰਨ 2023 ਦੇ ਆਲਮੀ ਵਾਧੇ ਵਿਚ 15 ਫੀਸਦੀ ਯੋਗਦਾਨ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਰਦਾਰ ਜ਼ਿੰਨੀਟਾਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਨੁਸਾਸਿਤ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ੀਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਛੁੱਕਵੇਂ ਸੇਸ਼ਨਾਂ ਵਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਆਰਥਿਕ ਸੁਸਤੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਬਣਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਧਾਰ ਨੀਤੀ (ਐਫਟੀਪੀ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਕਸਦ 2030 ਤਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਦੋ ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ (ਲੱਖ ਕਰੋੜ) ਡਾਲਰ

ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਤੈਅ ਅਰਸਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜ਼ਰੂਰ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਵਧਾਰ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਸਾ 2020 ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ।

ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਚਾਰ ਮੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਓਥੇ ਹੀ ਵਧਾਰ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਟੋਚਾਰ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਰੋਖਾਵਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਚੌਂਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਧਰੂਵੀਕਰਨ ਨਵੀਂ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ ਮਿਲਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਚਿੱਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਜਾਗੀ ਹੀ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ 'ਤੇ ਰੁਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜੁਤੇ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਖਾਵਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਭਾਲੇ ਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸੰਸਥਾਨ ਫਿੱਕੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਭਰਦੇ ਆਲਮੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਿਆਂ ਹਨ।

ਇਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਚਾਰ ਮੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖਿੱਡਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇ ਕਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪਰਦੇ

ਪੜ੍ਹਾਈ, ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸੀਅਮ ਟੋਪ 'ਤੇ, ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਕਿਹੜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਡਾਰਮਜ਼ (ਏਡੀਆਰ) ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਾਚ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ 28 ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ 2 ਕੇਂਦਰ ਸਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਏਡੀਆਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 30 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਭਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿੰਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਕੌਣ ਕਿੰਨਾ ਪਤ੍ਰਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

ਆਉਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਉਤੇ ਇੱਕ ਝਾਤ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ-

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 13 ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਤਲਬ 43 ਫੀਸਦੀ ਸੀਅਮ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦਕਿ 17 ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 13 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਤਿਆ, ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਕਿਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਲਵਾਕੁੰਤਲ ਚੰਦਰਸੇਖਰ ਰਾਓ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ 64 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 37 ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਡੀਐਮਕੇ (ਦ੍ਰਿਵਿਤ ਮੁਨੇਝਾ ਕਜ਼ਾਮ) ਦੇ ਨੇਤਾ ਐਮਕੇ ਸਟਾਲਿਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ 47 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਇਲਜ਼ਾਮ ਗੰਭੀਰ ਹਨ।

ਅਧਿਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਦੂਗੁਰੀ ਸੰਦੀਨੀ ਜਗਨ ਮੋਹਨ ਰੈਡੀ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ 38 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ 35 ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

1. ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ - ਪੰਜਾਬ ਪਾਰਟੀ - ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਕੁੱਲ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ - 1 ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ - 1

2. ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ - ਬਿਹਾਰ ਪਾਰਟੀ - ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂਨਾਇਟੇਡ) ਕੁੱਲ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ - 1 ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ - 2

3. ਪ੍ਰੋਮ ਸਿੰਘ ਤਮਾਂਗ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ - ਸਿੱਕਿਮ ਪਾਰਟੀ - ਸਿੱਕਿਮ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਮੋਰਚਾ ਕੁੱਲ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ - 1 ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ - 2

ਕਿਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਜਾਇਦਾਦ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਸਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਅੱਸਤ ਜਾਇਦਾਦ 33.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ 30 ਵਿੱਚੋਂ 29 ਭਾਵ 97 ਫੀਸਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੀਅਮ ਜਗਨ ਮੋਹਨ ਰੈਡੀ ਕੋਲ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ 30 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 25ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 30 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 50 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਜਦਕਿ 8 ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 10 ਤੋਂ 50 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। 18 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 1 ਤੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਅਤੇ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 1 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

ਕੌਣ ਕਿੰਨਾ ਪਤ੍ਰਿਆ-ਲਿਖਿਆ

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਹੇਮੰਤ ਬਿਸਵਾ ਸਰਮਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਏਕਨਾਥ ਸਿੰਦੇ ਨੇ ਕੇਵਲ 10ਵੀਂ ਤੱਕ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ 12ਵੀਂ ਤੱਕ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਏਡੀਆਰ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਰਿਡਾਰਮਜ਼ (ਏਡੀਆਰ) 1999 ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਫੈਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੀਆਈਐਲ ਪਾਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਲਭਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ 2002-03 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੈਸਲਾ ਇੰਡੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀ-ਤਿਕੁਣਾਂ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਆਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਾਚ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਸੱਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਭਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜੇਤੂਆਂ (ਐਮਪੀ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ) ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ, ਵਿੱਤੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਅਮਦਨ ਟੈਕਸ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹੁ ਜ਼ਿਆਦਾਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ 'ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀ ਮਹਿਕ' ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਈ

ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਦੋਰ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਹਰ ਢੋਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਕਿਹੜੀ ਜਾਗ ਪੰਜਾਬ ਬਣੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅੱਸਤਨ 250 ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 37 ਗੰਭੀਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਪਰਤਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਾਹਰ ਵਸਣ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਜਾ ਕੇ ਹੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਕ 'ਚ ਸੈਰ ਕਰਦੀਆਂ ਉਥੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਿਧਰੋਂ ਕਿਧਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਪਰਤਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਾਹਰ ਵਸਣ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਹੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਕ 'ਚ ਸੈਰ ਕਰਦੀਆਂ ਉਥੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕਿਧਰੋਂ ਕ

ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਉਪ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਨੇ ਕਿਆਸ-ਅਰਾਈਆਂ

ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 10 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਟ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀ 2009 ਤੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਚੌਥੀ ਸੰਤੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਨਵਰੀ 2023 ਵਿਚ ਰਾਹੂਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਜੋੜੇ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਂਘ ਦੌਰਾਨ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਮੌਤ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਰਚ 2022 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਜੀ ਉਪ ਚੋਣ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਉਪ ਚੋਣ ਜੂਨ 2022 ਵਿਚ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ-ਮੰਤਰੀ ਭਗਵਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤਿਫ਼ਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨੌਂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਾਰਚ 2022 ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ 2014 ਤੋਂ 2019 ਵਿਚ ਜਿੱਤੀ ਹੋਈ ਇਹ ਸੀਟ ਹਾਰ ਗਈ। ਇਸ ਉਪ ਚੋਣ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਕਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ।

ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਾਂਗ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 5 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੋਂ 4 ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਇਹ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਸਵੀਂ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਥੋਂ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੈ ਤੇ ਵੈਂਟਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਨ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਜਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ 17 ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 13 ਵਾਰ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਇਹ ਸੀਟ 2-2 ਵਾਰੀ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1951-52 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 15 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 14 ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਪਈਆਂ ਵੇਂਟਾਂ ਦਾ 55.33% ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਸੀਟ (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ) ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਮਰ ਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 100163 ਵੇਂਟਾਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 65645 ਵੇਂਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ 1957, 1962, 1967 ਤੋਂ 1971 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ

ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 1957 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 17 ਵਿਚੋਂ 16 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਇਸਦਾ ਵੇਂਟ ਸੋਅਰ ਵੀ ਕਰੀਬ 54% ਰਿਹਾ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੈਲਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ/ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੰਣ ਰਾਮ ਨੂੰ ਰੀਬ ਇਕ ਲੱਖ ਵੇਂਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ। 1962 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 22 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 14 'ਤੇ ਹੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਵੇਂਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘਟ ਕੇ 41 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿ

ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ।

ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਬਾਅਦ 1977 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਹਾਰ ਗਈ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ 1 ਲੱਖ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਵੇਂਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ। 1978 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਪੱਤ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਧੱਤੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬਣੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿ ਵਿਚ ਅਸਰ

ਅੰਤ ਵਾਦ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਂਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ 1989 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਨੌਵੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 2

ਜਗਰੂਧ ਸਿੰਘ ਸੈਨੀ

ਸੀਟਾਂ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਇਸਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿਨਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸਪੈਰੋ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ, ਪਾਸੋਂ ਕੋਈ 80,000 ਵੇਂਟਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਪੁਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਤੇ 1991 ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੌਣਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਵੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। 1992 ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਤਦਾਨ 23.8% ਹੋਇਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 13 ਵਿਚੋਂ 12 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਸੀਟ (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ) ਬਹੁਜਾਂ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ। ਜਲੰਧਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮਿਸਟਰ ਯੱਸ ਨੇ ਕੇਵਲ 160168 ਵੇਂਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੁਗਲ ਕਿਸੋਰ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਵੇਂਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ। 1996 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲਾਂ ਕਰੀਬ 18,000 ਦੇ ਵੇਂਟਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ। ਇਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

1998 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ ਤੇ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ 1,50,000 ਵੇਂਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 26% ਵੇਂਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਬਜੁਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵੀ ਆਧਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਭਾਵ 1999 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 2,67,209 ਵੇਂਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਭਜੋੜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 35,000 ਵੇਂਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ। 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਸਾਡੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਵੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਤੋਂ 33,000 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਂਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਤ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਰਫ਼ 2 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ। ਦੂਸਰੀ ਸੀਟ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਜਿੱਤੀ।

ਗਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਸੀਟ ਤੋਂ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 70,000 ਵੇਂਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ। 1967 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਦੇਣੀ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 1967 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਬਜੁਦ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 9 ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨਵੇਂ ਉਭਰੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਅਸਰ ਜਲੰਧਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੀਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪਿਆ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀਵੀ ਵੱਡੀ 72,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਂਟਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰਾਇਆ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਆਪਣੇ ਪੈਂਧ ਕਰ ਰਿਹ

ਜੀ-20 ਅਤੇ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਇਸ ਸਾਲ (2023) ਦੌਰਾਨ 20 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ (ਜੀ-20) ਦੀ ਕ੍ਰੋਮਾਂਡਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਬਚੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2002 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜੀ-20 ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਨੂੰ ਹੈ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੌਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਅਠਵਾਂ ਸੰਮੇਲਨ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕਿਰਤ ਕੋਡਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਖੁਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ

ਪੂਰਬੀ ਏਸੀਆ ਦੇ ਮੁਦਰਾ ਸੰਕਟ (1997-98) ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 100 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਕਟ ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਮਲੇਸੀਆ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ ਵੱਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਹਾਰਤੇ ਦੀ 30 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹਕੂਮਤ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਪੂਰਬੀ ਏਸੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ਕ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਤਾਚਿੰਨੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੀ ਵੱਜੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਕਤਾਚਿੰਨੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਗੁਰੀਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰੇ ਬਹੁੰਚ ਨਵਾਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਬਾਬ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਤੁਬਦੀ-ਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਏਸੀਆ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸੱਤ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਜੀ-7) ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ 1997 ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਤੱਲਸ਼ਾੜ ਅਤੇ ਸਲਾਹ

ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

ਲੰਗ ਪਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸੱਤ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਜੀ-7) ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ 1997 ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਲਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹ

ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ
ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਟਿਕਾਊ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ
ਕੇਂਦਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ
ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ
ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੀ-20
ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗੈਰਸਮੀ
ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਬੱਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੰਸਥਾ
ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ
ਸੈਮੀਨਾਰ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਦਿ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ
ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਿਸਾਲ ਭਾਰਤ

ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਖਤ
ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਏ
ਜਾ ਸਕਣ।

ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ
ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ
ਅਤੇ ਜੀ-20

ਚੀਨ

ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਯুনীଆন নুঁ ইস বিচ সামল করকে ইহ গিণতী 20
কর দিত্তি গৈষী সী। ইস তেঁ ইলাদা বিস্র বৈক দে
মুখী অডে কেমাংতৰী মুদুৱা কমেটী অডে বিকাস কমেটী
দে চেঅৱপৰমনজ্জ দী জী-20 দীଆৰ্ম মীটিংগো বিচ
হিংসা লৈণ্গো। জী-20 বিচ সামল মেংবৰো দে নাম হন:
অৱজন্তীনা, আসটোলীআ, ব্যাজীল, কৈনেডা, চীন,
দুৰাংশ, জৰমনী, ভাৰত, ইংডেনেসীআ, ইটলী, জাপান,
ঢঁথুণি কোরীআ, মেকিসিক, রুস, সাউচী অৱস, ঢঁথুণি
অধৰীকা, তুৰকী, মু.কে., মু.এস.এ. অডে মুৰোপীଆন
যুনীଆন। ইহ অনুমান হৈ কি ইস বিচ সামল দেসং
কুল কুল দুনীଆৰ্ম দী সালানা আমদন দা 85 ছামদী
হৈ অডে ইন্দু দেসং বিচ দুনীଆৰ্ম দী দে-ডিহাই দেসং
ৱাহি রহি রহি হৈ। ইস গৱুঁ বিচ বছুত হোটীଆৰ্ম অডে
বছুত গৱুঁ আৱিষ্কতাদাং নুঁ বাহুৱ রঁখিআ
নিআৰ্ম হৈ।

ਵਿੱਚ ਜੀ-20 ਦੇ ਮਾਰਚ 2023 ਵਿੱਚ ਰੱਲ ਰਹੇ ਸੰਮੇਲਨ
ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ
ਯੂਕਰੇਨ-ਰੂਸ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਹੁੰਦੇ
ਸਨ ਪਰ ਰੂਸ-ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਕੇਵਲ ਗੈਰਰਸਮੀ
ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿਣਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਜੀ-20 ਦੇ ਪੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਹਿਰ ਵੀ ਬੁਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਬਾਣਾਉਣਾ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੇਂਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਕੇਂਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇੰਡੜਾਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕੇਂਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੀ ਗੈਰਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੀ-20 ਦੀ ਪ੍ਰਾਨਗੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਗੀਵਰਤ

ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਤੁਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਖਰ
ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਏ
ਜਾ ਸਕਣ।

ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ
ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ
ਅਤੇ ਜੀ-20
ਚੀਜ਼ਾਂ ,

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
ਮੁਦਰਾ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਸੁਣਾਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ
ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਜੀ-7 ਵੱਲੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ
ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਖਾਮੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ
ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਰੁਤਬਾ
ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ
ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਮਾਲ ਵੇਚ ਕੇ ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਕਿ
ਅਮਰੀਕਾ ਡਾਲਰ ਛਾਪ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ
ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਸਰੀ ਖਾਮੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਦੇ
ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ 85 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਦੇ
ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ 17 ਫੀਸਦੀ
ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀਟੋ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜੀ-7 ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਕੋਲ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ
ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਮਜ਼ੋਰ
ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ
ਸਖ਼ਤ ਸਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਜ਼ਾਂ
ਮਿਸਾਲਾਂ ਸੀਲੰਕਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਸਮੇਂ
ਲਗਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਗੁੱਟ ਦੇ
ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਰੋਕਾਂ
ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਰੂਸ, ਭਾਰਤ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ਕੇ ਬਰਿਕਸ (ਬ੍ਰੀਡਾ) ਨਾਮ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 2010 ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੀਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਘਾਈ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (SCO) 2001 ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਸੀ ਵਧਾਰ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕਲ ਕਰਮੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਰੂਬਲ, ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੀਨ, ਰੂਸ, ਭਾਰਤ, ਇਰਾਨ, ਸਾਊਂਡੀ ਅਰਬ, ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਕਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਆਰਬਿਕਤਾਵਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੀ-20 ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਖੂਗਾਹਿਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਾਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਦਮਦਾਰ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਗੈਰਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਆਰਬਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜੁੜ੍ਹਰਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਤਲਾਸ ਲਾਵਾਜ਼ਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ

ਬਿਜਲੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੇਸ਼ਕ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਦੋ ਮਈ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਸਵੇਰੇ 7:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਇੱਕ ਕਦਮ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ। ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਦਿਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗਰਮੀ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਇਸ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਤੋਂ ਫਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਪਹਿਲ ਕਰਦੀ ਇਸ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਆਮ ਲੋਕ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣ। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਜਪਾਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਾਯਥ ਵਰਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮਕਾਬਲੇ 10

ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪੋਏ ਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਿ ਚੌਂਗਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਆਰੀ

ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਆਦਰਸ਼
ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਅਗਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ

ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪੂ ਮੀਟਰ
ਲਵਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਅਰਜੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ
ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਬਿਜਲੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ
ਤਾਂ ਵਾਜਬ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤ
ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ
ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਗਰਾਨੀ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ

ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਤੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਕੈਨੈਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸ਼ਾਮੀਂ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਫੁੱਝਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੰਕਟ!

ਬਲਜ਼ਿੰਦਰ ਮਾਨ

'ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਜੀਉ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭ ਕੋਇ॥' ਗੁਰਵਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਵਾਕ ਨੂੰ ਸੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਪਾਣੀ ਲਈ ਨਾ ਤਤਫਲਦਾ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹੀ ਮਾਰੇ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ ਮੁੜਾਹਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਮਾਹਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਇੰਡੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਖਾਤਰ ਯੋਧੁ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰਾਂ ਲਾਓ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਪਾਣੀ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਫੁੱਝਾ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਫਿਰ ਇੱਥੋਂ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਇਹ ਵੀ ਰਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਾਜਨਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਂ 'ਪਾਣੀ ਕਿਹੜਾ ਮੁੱਲ ਵਿਕਦੇ?' ਹੁਣ ਨਿਗੁ ਮਾਰੋ, ਪਾਣੀ ਮੁਫ਼ਤ ਕਿਥੇ ਮਿਲ ਰਿਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਲਈ ਮਾਫ਼ਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਇੰਡੀਆਂ। ਅੰਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਟਾ ਇੰਡੀ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਬਦਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਸੇ ਕਰ ਇੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਹੋਂਦੇ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੇ 23 ਵਿਚੋਂ 20 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਹਰ ਸਾਲ ਫੁੱਝਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਪੰਜ-ਛੋਡੀ ਸੋਂ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੀ ਫੁੱਝਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ 2039 ਤਕ ਇਹ 300 ਮੀਟਰ ਤਕ ਫੁੱਝਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਲ ਸੰਸਾਧਨ ਦੇ ਰੋਗ ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਐਨਟੋਨੀਓ ਗੁਰਟੋਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ 'ਤੇ ਚਿੱਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਾਸਤੇ ਖੂਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲੋੜੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 26 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਯੋਧੁ ਪਾਣੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 2030 ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਪਾਤਾ 40 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਵਧਣ ਦਾ ਡਰ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਨੂੰ 11.5 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਗਲੋਬਲ ਵਾਟਰ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰੀਚਾਰਜਿੰਗ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਕ ਅੰਦਰੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੱਸਤਨ 4000 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀਟਰ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 690 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ

ਲਗਪਗ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਵੱਡੇ ਬੰਨ੍ਹ ਹਨ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦੀ ਸਮਰ-

ਬਾ 162 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਲ ਖਪਤ 600 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

110 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਅਸੀਂ ਝੀਲਾਂ ਅਤੇ ਨਨੀਆਂ 'ਚੋਂ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਬਾਕੀ ਦਾ ਪਾਣੀ 350 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀਟਰ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀਆਂ ਜਲ ਤੱਤੀਆਂ ਫੂੰਘੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁੱਕਦੀਆਂ ਵੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ-ਪੰਡੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਰਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਸਨ ਉੱਥੇ ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ ਛੱਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਖ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕੰਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੱਕੀਆਂ

ਸਿਆਸੀ ਖੜ੍ਹੇਤ 'ਚ ਫ਼ਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ

“ਫਲਾਣਿਆ ਤੇਰੀ ਸੋਚ 'ਤੇ, ਪਹਿਰਾ ਦਿਆਂਗੇ ਠੋਕ ਕੇ।” ਕਿਹੜੀ ਸੋਚ? ਮਜ਼ਰਮਾਨਾ ਸੋਚ, ਭ੍ਰਿਸਟ ਸੋਚ, ਖੁਦਗਰਜ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੈਰ-ਇਖਲਾਕੀ ਸੋਚ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਠੋਕ ਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਿਹੜੀ ਜਿਹਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ? ਸਿਹਤੇ ਲੋਕ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕਰ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਭਾਗੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਹੀਰੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਜੁਰਮ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆਂ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆਂ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਪੰਜਾਬੀਓ! ਅਕਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਾਰੋ। ਵਿਵੇਕ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਸੋਚੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਕੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਇਕ ਸੰਜੀਦਾ

ਚਰਚਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਘੜਮੱਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਸੀ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਤਰਜ਼ਾਮਾਨੀ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ : ‘ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਝੋਂ, ਛੋਜਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨਾ।’

ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਸਿਰ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਘਟ ਜ਼ਰੂਰ ਰਤਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਖਾਤਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗਰਮ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਿਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੱਪੇ ਦੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਕਾਬਿਲੇਗੇਰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਭਿਸਟਾਚਾਰ, ਚਾਪਲੂਸੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ, ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਉਪਰ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਨਿਰਭਰਤਾ।

ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ 'ਤੇ ਮੌਕਾਸਤੀ ਭਾਊ ਪੈਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਚਾਪਲੂਸੀ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਲੇਣੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅੱਖੀ ਲੀਡਰ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਗਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਠਿਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੀ ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਮ

ਅਲ ਏਜ ਦੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਿੱਛ ਵਿਚ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਐਮਐਲਏ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇਤਾ ਨੇ ਅਧਿਕ ਬੋਧਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸਗੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵੀ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਇਕਾਦਾਤਰ ਵਿਧਾਇਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਪੰਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਂਚਾਂ ਤੋਂ ਕਰੋ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਕਰੇ-ਕਦੇ ਗੱਚਾ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੰਭਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕ ਤਾਕਤਵਰ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਹੈ।

ਫੈਡਰਲ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਾਕਤਵਰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਤਾਕਤਵਰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਘੁਣ ਲੇਂਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਵੰਡੇ ਸੀਰੀਨੀ, ਮੁਤਾ-ਮੁਤ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲਗਪਗ ਇਕ ਦਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਰਸਾਤਲ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਉਪਰ ਮੰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣੀਆਂ ਪਰ ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਰੀਮ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਤਲਾਸਣ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਜਸੀ ਖਲਾਅ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਾਣ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੌਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਖੰਡ-ਖੀਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਲਈ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹੋਰੇ ਮੰਤਰੀ-ਸੰਤਰੀ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਪੈਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਕਿਸ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖਤਾ ਰੋਵੇ? ਹਮਾਮ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਨੰਗੇ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖੁਦ ਦੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਆਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗਲੀ ਦਾ ਗੁੰਡਾ ਧੇਮੇ ਦੀ ਧੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹੁਬਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ,

ਸੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਗੁੰਡਾ, ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਉਡਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਅਹੁਦਾ। ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਖੁਦ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਤਵੱਕੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕੇਡਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਡਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਸੂਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ‘ਢਾਈ ਪਾਅ ਆਟਾ ਚੁਬਾਰੇ ਰਸੋਈ’ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕੇਡਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਤੋਂ ਦੁਰ ਹੁੰਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਐਸਪੀ ਨੇ ਵਰਤਿਆ, ਫਿਰ ਡੇਰਵਾਦ ਨੇ ਅਤੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੁਕਾਅ ਹੁਕਮਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੂਬੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਉਹ ਇੱਧਰ-ਓਧਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹੀ ਮੰਜ਼ਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਦਾਨ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਾਕਿਵਾਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਪਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਰੇ ਆਪ ਵੰਨੀ ਝਾਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵੱਲ। ਅਜਿਹੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਦੇਖ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਜੀਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹਿੱਤੇਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰਹੰਦੀ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗਿਰਝਾਂ ਨੇਚਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਘਾਤ ਲਗਾਈ ਕੈਠੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ਕ ਦਾ ਤੀਲ੍ਹਾ-ਤੀਲ੍ਹਾ ਸਾਂਭਦੇ ਸੀ ਲੋਕ

ਪੁਰਣੇ 'ਤੇ ਜਮਾਨੇ 'ਚ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ 'ਤੇ ਉਗਿਆ ਰਿਜਕ ਦਾ ਤੀਲ੍ਹਾ-ਤੀਲ੍ਹਾ ਲੋਕ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਆਕਸ਼ਵਾਣੀ ਤੋਂ ਦਿੱਨ ਢਲੇ ਠੰਡੂ ਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਦੇ ਸਿ-ਲਸਿਲੇ 'ਚ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ 'ਤੇਰੀ ਕਟ' ਦੀ ਰਾਖੀ ਮੁਫ਼ਿਡਾ' ਗੀਤ ਵੱਦਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਚਾਪਲੂਸੀ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਲੇਣੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅੱਖੀ ਲੀਡਰ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਗਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਠਿਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੀ ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਮ

ਜਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਸੱਗਾ ਜੱਟ, ਸਿਉਣਾ ਮੌਡ ਜਾਂ ਢੂਲੇ ਭੱਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਲੋਕ-ਗਾਬਾਵਾਂ ਵੀ ਛਿੱਡਦੀਆਂ। ਛੋਹਲੇ ਚੁੰਝ-ਚਰਚਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਹਿਡਲ ਹੋ ਨਿਬੱਦਦੀ ਸੀ। ਕਣਕਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਪੱਕਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਉ

ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵੱਕਾਰ ਗੁਆਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਨਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਪੁੱਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਧਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਕਿ, ਅਸਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਸਾਬਕਾ 'ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ' 'ਤੇ ਮਹਾਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹੀ ਲੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 'ਤੋਂ ਹੀ ਕੁੱਝਤੁਹਾ ਭਰੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਥੱਪਾ ਹੋਰ ਚੌਂਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਹਾਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਤ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਾਵਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਇਖਲਾਕੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗ ਜਾਹਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਕ ਮੀਡੀਆ ਹਾਊਸ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਇਹ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਪ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਜਾਏ ਬਾਇਡਨ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਜਿਨ੍ਹੇ ਹੀ ਵੰਡ ਪਾਉ ਸਿੱਧ ਹੋਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਹਾਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਵਿਚੁੱਧ ਮਾਮਲਾ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਰਹੇ ਮਿਟ ਰੋਮਨੀ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਵਿਚੁੱਧ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਖਾਜ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਗਰਦਾਨਿਆ। ਉਥੇ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪੈਣਾ ਇਕ ਖਤਰਨਾਕ ਰਵਾਇਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਬਿਲੋਰ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਵਿਚੁੱਧ ਮਾਮਲਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਅਟਾਰਨੀ ਵੀ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ।

ਕਵਿਲਿਪਿਯਾਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਕਰੂਪ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਖੁਬਸੂਰਤੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਪਣੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਨਿਆਇਕ ਤੰਤਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ

ਚਰਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਚਲਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੂਲਾ ਡੀ ਸਿਲਵਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਲੈ ਲਓ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2017 ਵਿਚ ਕਬਿਥ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲੁ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਤਕ ਜੇਲੁ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਸਰਵਹੁੰਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਲੂਲਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੋਲਸੋਨਾਰੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਉਹ ਜੱਜ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਲੂਲਾ 2018 ਵਿਚ ਜੇਲੁ

ਵਿਸੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਰਹੇ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਹੋਣ ਹਨ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿਚ ਕਮੀ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਉਭਰਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ਼ਾ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੇਲ-ਜੇਲ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵੰਡ ਪਾਉ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਸੱਕੀ ਹੈ। ਇਕ ਗੈਲਪ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ

ਤਬਕਾ ਰੂਸ 'ਤੇ ਹੀ ਅਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਅਸਲ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਾਇਡਨ ਆਲਮੀ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ ਚੀਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਰੂਸ 'ਤੇ ਵੱਧ ਪਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਾਟੀਧਾਤ ਦੀ ਸਿਕਾਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਨਿਤ ਨਵਾਂ ਪੱਧਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੀ ਕੁਸ਼ਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵੱਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਤਾਨਾਸਾਹ ਮੂਲਕ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮਹੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਮਰੀਕਾ ਅਪਣੇ ਰਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰੂਸ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਤਕ ਤਮਾਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਜੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਤਮਾਮ ਮੂਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਖੀ ਹੱਕ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਭਾਸਣ ਦਿੱਦਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿਆਹਫਾਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰ-ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਪਾਉ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿ ਵੰਡ ਪਾਉ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਲ ਚੀਨ ਆਲਮੀ ਚੜ੍ਹਤ ਲਈ ਵੀ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਮੀਦ ਮਤਾਬਕ ਆਪਣੀ ਘਟ ਰਹੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੂਰੇਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਰਜਾਵਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਵੰਡ ਦੇ ਪਾਤੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਏ ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਗਲਤ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਵਿਚੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਹਾਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਭਾਰੀ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਚੱਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੰਡ ਪਾਉ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਖਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਵਿਚ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਬੋਲਸੋਨਾਰੇ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਪਸ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਬਾਇਡਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਰੋਧੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਾਟੋਧਾਤ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਰ ਢੂੰਘਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵੀ ਵਧੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖੂਫ਼ੀਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਟਰੰਪ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਐਂਡਬੀਆਈ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਤ੍ਰਾਵੀ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਉਧ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਿਹਾਣ ਦੌਰਾਨ ਵਾਲੇ ਖੂਫ਼ੀਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ਗਾਹ ਤੋਂ ਮਿਲੇ। ਬਤਵੇਲਾਪਣ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਤ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਡੀਪ ਸਟੇਟ' ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਰੂਸ ਦ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppal dental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਿੱਲਾ ਤੇ
ਵੱਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538
510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲੱਹਿੰਗ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਾਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Saini

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538
Tel- 510-797-7111

Moon Indian Cuisine 510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ
ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਅਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੈਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544

Contact: (Paul) 510-978-7170

www.moonindiancuisine.net

FAIRWAY BODY SHOP

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੈਂਟਿੰਗ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ
ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਸੇਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਵਰਵਾਰ ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Gurdial Aujla

1421 Industrial Parkway West #C
Hayward, CA 94644

Darshan Aujla

510-750-6116
510-538-2983

Raja

New Introducing Chaat Corner

King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

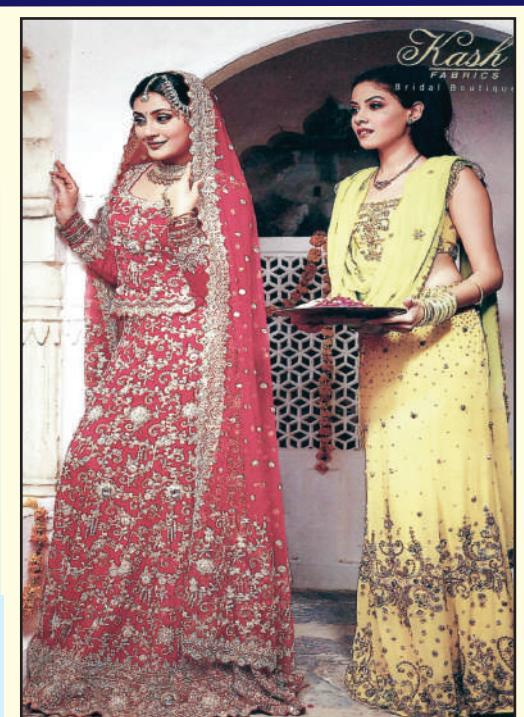
Phone : (510) 489-9100

Kash Fabrics

37 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ

1. Wedding Lehngas
  2. Mens wear-shervani
  3. Kurte Pajame
  4. Sharara Suits.
  5. Patiala. Suits.
  6. pression stove jewelery
  7. kids wear
  8. Turbans (paggan). 80 colors
1. ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਹੌਰੇ
  2. ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ
  3. ਕੁੜੇ ਪਜਾਮੇ
  4. ਸਰਾਰਾ ਸੂਟ
  5. ਪਟਿਆਲਾ ਸੂਟ
  6. ਗਹਿਣੇ
  7. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ
  - 80 ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ

Kashmir Singh Dhugga
Gurjeet kaur Dhugga

kashfabrics@gmail.com

KASH FABRICS
29576 Mission Blvd
Hayward, CA 94544
510-538-1138

ਲੱਖ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ

ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਰਵਿੰਦ ਕੌਰੀਵਾਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕੇ ਦੀ ਪਹਿਲ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਹੀ ਦੇਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਲਚਲ ਵਧਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਜਾਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਕੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਤਾਂ ਆਗਾਮੀ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਅੱਖਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲਗਪਗ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆ ਕੇ ਹੀ ਬੁਦ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 250 ਸੀਟਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਬੋਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤਮਾਮ ਯਤਨਾਂ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਨਕਾਮ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗੁਆਚੇ ਜਨ-ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਠਿਨਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਦਾਈ ਸੌ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਨ 2014 ਅਤੇ 2019 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਸਮੀ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਗਾਮੀ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ 50-60 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਜੋੜੇ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਇਹ ਬੋਹੁਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਛੇਡੀ ਤੋਂ ਛੇਡੀ ਦੁਰ

ਕਰੋ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਸੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਅਡਾਨੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਲ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਹ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤਕ ਖਿੱਚ ਕੇ ਮੇਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਸਰਦ ਪਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਹ ਅਡਾਨੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਲ ਦੇਣ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਡਾਨੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਰਥਾਤ ਜੋਪੀਸੀ

ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗੀ।

ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਨ੍ਮਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਜੋ ਨੇਤਾ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਤੇਂਦਰ ਜੈਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਤ੍ਰਿਮੁਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਨੇਤਾ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਨੇਤਾਂ ਤਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਨ। ਕਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਘਪਲਿਆਂ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਭ੍ਰਿਸਟ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਾ ਵਰਤਦਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਈਡੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿੱਲ ਨਾ ਵਰਤਦਾ।

ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ

ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਗਮਗਾ

ਚੁੱਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਨਾ

ਪਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ

ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ

ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਠੀ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ

ਉਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰ

ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਜੋ

ਨੇਤਾ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ

ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ

ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿਲ

ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਡਾਨੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤਕ ਗਰਮ ਰੱਖ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਕੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਰਾਫਲ ਜਹਾਜ਼ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਤੁਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਨਤਾ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਫਲ ਸੌਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਸ ਇਕ ਮਿਲੇ 'ਤੇ ਇਕੱਥੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਈਡੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿੱਲ ਨਾ ਵਰਤਦਾ।

ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਦੀ ਹਟਾਓ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਤੋਂ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਠੋੜੀ ਠੋੜੀ ਬਦਲਵਾਂ ਏਜੰਡਾ ਜਾਂ ਘੱਟੋਂ-ਘੱਟ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿੱਲ ਦੇ ਵੀ ਇਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰ

ਮਾਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਤਿਹਾਸ

ਫੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੈਬਰੀਅਲ ਗਾਰਸ਼ਨੀਆ ਮਾਰਕੁਏਜ਼ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਇਕ ਸੌ ਸਾਲ ਦਾ ਇਕਲਾਪਾ (One Hundred Years of Solitude)' ਦੇ 15ਵੇਂ ਚੈਪਟਰ ਵਿਚ ਮਾਰਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਤਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਗਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ; ਸੂਬੇ ਦਾ ਹਾਕਮ ਉੱਥੇ ਆਏਗਾ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਿਰਾਂ (ਕੰਪਨੀ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ) ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲਾ ਕਰਾਏਗਾ। ਲੋਕ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮ ਰੇਲ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ੀਂ ਜੋਸ ਅਰਕਾਡੀਓ ਸੈਗੰਡੇ (ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋਸ

ਅਰਕਾਡੀਓ ਬੁਝੇਂਡੀਆ ਦਾ ਪਤਪੋਤਰਾ) ਤੇ ਮੈਕਸਿਕੋ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕਰਨਲ ਬੋਰੈਜ਼ ਜੋ ਗੈਵੀਲਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ। ਹਕਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਇੱਥੇ ਛੋਜ ਦੀ ਟੁਕੜੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ ਹਨ, ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਛੋਜ ਦਾ ਲੈਫ਼ਟੀਨੈਂਟ ਫਰਮਾਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੱਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਗੁਡਿਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਜ ਨੂੰ ਹਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਪੰਜ ਮਿਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਅਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰਿਲਾਈ। ਛੋਜ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਬਾਂ ਨੂੰ 125 ਡਾਬਿਆਂ ਵਾਲੀ ਮਾਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਲੱਦ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋਸ ਅਰਕਾਡੀਓ ਸੈਗੂਡੋ, ਜੋ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਲਾਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਹੋਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰਕੋ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਸਰੀਰ ਸੁਕਾਉਂਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਪੀਚਾ ਪੀਂਦਾ ਬੜਬਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, “ਉਹ ਘੱਟੇ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਣਗੇ।” ਮੇਜਬਾਨ ਔਰਤ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ “ਕੌਣ?” ਉਹ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ “ਮਰਨ ਵਾਲੇ; ਉਹ ਲੋਕ, ਜੋ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੱਠ ਹੋਏ ਸਨ।” ਮੇਜਬਾਨ ਔਰਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਏਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ। ਤੇਰੇ ਕਰਨਲ ਦਾਦੇ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਾਰਕੋ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।” ਜੋਸ ਅਰਕਾਡੀਓ ਸੈਗੂਡੋ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲੇਅਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਲਾਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗੱਡੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼ਾਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਗਏ ਸਨ।

ਲੇਖਕ ਇਸ ਬਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ
ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਰਤਦਾ ਹੈ: ਮਾਕੰਡੋ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਂਹ
ਪੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਧਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਰੇਲੇਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਮੌਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ
ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਲੱਗ
ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਕਤਲੇਆਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮੀਂਹ ਕਦੇ
ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਾਲ
ਗਿਆਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ
ਮੌਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਦੀ ਹੈ; ਉਹ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
ਭਾਉਂਦੀਆਂ, ਨੂੰ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ
ਵਾਰ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗਵਾਹੀ
ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸਣ ਲਈ
ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੰਡਾ ਜਿਸ
ਨੂੰ ਜੋਸ ਅਰਕਾਡੀਓ ਸੈਕੂਡੋ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ
ਜੁੜੇ ਇਕੱਠ ਦੇਂਗਾਨ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੌਹਿਆਂ
'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ, ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਭਿਆਨਕ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਇਹ ਵਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋਤ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਭੁਲਖੇ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਘੰਭੀ ਤੇ ਮੁਰਖ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰੇ ਭਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤਕ ਮਨੁੱਖ ਸਿੱਖਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਵ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਜਨਬਾ ਹੋਵੇ।

ਕਾਇਨਾਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਮਨੁੱਖ

ਮਨੁੱਖ ਪਸੂ-ਪੰਡੀਆਂ, ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਪੂਰੀ

ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜੋਸ ਸਰਗਾਮੇ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਅਨੂਪਣ (Bilndness)' ਵਿਚ ਸਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਲੋਕ, ਡਾਕਟਰ, ਪੁਲੀਸ, ਫੈਜ਼, ਹਾਕਮ ਸਭ। ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਪਤਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਨਘੇ ਬੁੱਖਾਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਗਵਾਹ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਹਿਰ ਜਾਂ ਬੁਗੋਲਿਕ ਖਿੜੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ: ਕਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਸਮੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਕ ਪਤਰ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ: ਮਨਜ਼ੁਰਸ਼ਾਦ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਜ਼ੁਰਸ਼ਾਦਾ ਇਤਿਹਾਸ। 1968 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰਿਆ। 1968 ਵਿਚ ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ ਵਿਚ ਜਮਹੱਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਉਠਿਆ ਸਿਸ ਨੂੰ 'ਪਰਾਗ ਬਸੰਤ' (ਪਰਾਗ-ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ) ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਵਾਰਸਾ ਪੈਕੱਟ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਪਰਾਗ ਬਸੰਤ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਹਿਤ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਮਹੱਰੀਅਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ

મદ્વરાજબીર

ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ‘ਮਰੇ
ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ
ਲੋਕ-ਮਨ ਵਿਚੋਂ
ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ
ਮਿਟਾਉਣ/ਬੁਲਾਉਣ
ਦੇ ਸੰਗਤਿਤ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ
ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਮਾਰ੍ਗਥਲ
‘ਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ
ਆਏ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਬਜਾਓ

ਆਧੁਣ ਆਧੁਣ ॥ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦ ਹਨ।
ਸੱਜ੍ਹ ਜੀ ਲੋਅ ਵਾਤਾਬੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ॥ ਜੇ ਸੱਜ੍ਹ

ਮਚ ਦਾ ਲਾਲ ਘਟਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਧਰ ਸਚ ਨੂੰ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮੇਂ
ਵੇਂ ਹਨ; ਦੋਬੀਆਂ-ਕੁਚਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ
ਅਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ
ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਦੇ
ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ
ਭੰਟੀ ਜਿਹੇ ਨਾਇਕ ਤੇ ਪੀਰੇ (19ਵੀਂ ਸੱਤੀ ਦੀ ਦਲਿਤ
ਸਾਨ ਸਾਇਰ) ਜਿਹੀ ਨਾਇਕਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇਂਦਾ
ਇਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਬਾਅਦ।
ਕਾ ਵਿਚ ਹੋਵਾਰਡ ਜਿਨ ਨੇ 'ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਲੋਕ-
ਗਾਸ' ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਤੇ ਨਸਲਵਾਦ
ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ-ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ
ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਤੁਗੁਣੇ ਦੇ ਏਦੂਆਰਦੇ
ਸਾਨੇ ਨੇ 'ਲਾਤਿਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਜਖਮੀ ਰਗਾਂ
(en Viens of Laitn Ameirca)' ਲਿਖ ਕੇ
ਇੰਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਅਵਾਮੀ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਤਿਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ
ਸੀ ਸੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਲੱਟ ਤੇ ਜਬਰ ਨੂੰ ਚਿਤਰਿਆ।
ਏ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਆਤੰਕ
ਘੰਗੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ
ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਜੋਂ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ
ਤੇ ਛੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜੇ ਗਏ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ
ਨਾ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰ
ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਮੁਸਲਿਮ ਸੁਲਤਾਨਾਂ, ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ, ਸਨਾਤੀ
ਇਨਕਲਾਬ, ਅਜੋਕੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ
ਸਰਦਾਰੀ/ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ
ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਿਤ ਚੈਪਟਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਐਨਸੀਈਅਰਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ
ਇਹ ਤਥਵਦੀਲੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਪਟਾਉਣ
ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਤਥਵਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ
ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਚੈਪਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਪੈਰੇ
ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ
ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ 'ਤੇ
ਲੱਗੀ ਪਥਵੰਦੀ ਬਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ
ਵਰਣ-ਆਸਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਬਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹਾ ਗੋਲ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਸ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਮਿਲਾਨ ਕੰਦਰਾ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਬਣ ਹੈ, “ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਤਾਈ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਭੁਲਣ-ਭੁਲਾਉਣ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ (ਅਸਿਮ੍ਨਤੀ) ਵਿਰੁੱਧ ਲਤਾਈ ਹੈ।”

ਪ੍ਰਸਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲੋਕ ਇਹ ਲਤਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਖੱਪਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ।

ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਕਾਇਨਾਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਰੁਮੋ ਤੋਂ
ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕਈ
ਵਾਰ ਮੁਰਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਨ
ਚਿੱਤਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿੰਹੀ ਰਚਨਾ
ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਸ ਰਚਨਾ 'ਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਾ
ਹੋਇਆ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ
ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਖਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਨ-
ਰਾਤ ਖਾਂਦਾ ਰਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਡੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਮਦੇ ਪਰ
ਮਨੁੱਖ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪ੍ਰੰਸਦਾ ਰਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਡੀ ਆਪਣੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਡ ਲਡਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਇਹ ਭੁੱਲ ਹੀ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ

ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਸੁਝਵਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਬਰ ਦੀ ਘਾਟ

ਪੰਛੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਂਦੇ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਸਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਪੱਲੇ ਸਬਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਛੀ ਰਾਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸੌ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਵੱਖਤੇ ਉਠਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੌਣ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿਯਮ। ਪੰਛੀ ਗਾਉਂਦੇ ਚਹਿਕਦੇ ਉਠਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ-ਚਹਿਕਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗਣ ਸਿੱਖਦਾ ਨਹੀਂ।

ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਰੱਜ ਕੇ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਲਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਛੀ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਚਾਏ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ
 ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
 ਹਨ। ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਧਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
 ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਇਹ
 ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
 ਧਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- ਪਿੰਸੀਪਲ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ

ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਰਮਿਆਨ ਕਿਉਂ ਭੜਕੀ ਲਿਬਨਾਨੀ ਜਨਤਾ

ਮਾਨਵ

ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਮੱਧ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਕਦਰ ਡਿੱਗਣ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਭੜਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਲਿਬਨਾਨੀ ਪੌਂਡ ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਡਿੱਗਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਡਾਲਰ 80,000 ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਤਰੀ ਅਮੀਨ ਸਲਾਮ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਿਆਂ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲਿਬਨਾਨ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੰਡ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿੱਚ 1997 ਨੂੰ ਲਿਬਨਾਨੀ ਪੈਂਡ ਦੀ ਦਰ ਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਡਾਲਰ 1507 ਪੈਂਡ 'ਤੇ ਸੈਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਅਕਤੂਬਰ 2019 ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਰਿਹਾ। ਪਰ 2019 ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਿਬਨਾਨੀ ਪੈਂਡ ਆਪਣੀ 90% ਕੀਮਤ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਪੈਂਡ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ 15,000 ਪੈਂਡ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਡ ਮਹਿਗਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ 15,000 ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ 80,000 ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਲਿਬਨਾਨੀ ਪੇਂਡ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟਣ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ 56 ਲੱਖ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਲੱਖ ਆਬਾਦੀ ਅਪਣੇ ਵਤਨੋਂ ਬੇਵਤਨ ਹੋਏ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਤੇ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਰੀਏਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸੀਰੀਆ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, ਇਸ ਦੇ ਖਾੜੀ ਸੰਗੀਆਂ, ਤੁਰਕੀ ਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਥੋਪੀ ਜੰਗ ਦੀ ਤਥਾਹੀ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੀਰੀਆ 'ਤੇ ਥੋਪੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਥਿਕ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੇ ਲਿਬਨਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਆਟੋਮਨ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਬਨਾਨ ਸੀਰੀਆ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਚਿਰੋਕੇ ਆਰਥਿਕ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਹਨ। ਲੋਕਡਾਊਨ; ਮਾਰਚ 2020 ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋਣਾ; ਅਗਸਤ 2020 ਵਿੱਚ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੈਈਰੂਤ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਬੰਬ ਧਮਕਾ ਹੋਣ ਜਿਸ ਕਾਰਨ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਰੇ ਗਏ, ਜਾਜ਼ਾਂ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਤੇ ਸਹਿਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਪਿਆ; ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਵਧੀਆਂ ਅਨਾਜ ਕੀਮਤਾਂ ਆਦਿ ਨੇ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ 80% ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਪੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ “1850 ਵਿੱਚਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬਚਤਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ” ਵਜੋਂ ਚਿੱਠ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਲਿਬਨਾਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਪੱਧਰ

ਕਰਨਾਟਕ

ਚੋਣ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੇਈ ਸੌਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਬਹੁਤ ਅੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਨਾਟਕ 'ਤੇ ਵੀ ਸਹੀ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ 2022 ਵਿਚ ਉਠਿਆ ਇਕ ਮੁੱਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਉਭਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। 2018 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਸੈਕੁਲਰ) ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਬੋਡੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਕ ਕਿਵੇਂ ਦਲ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਜੁਲਾਈ 2019 ਵਿਚ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਮੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਲਬਦਲੂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅੰਗੇ ਲਿਫਣ, ਦੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਦਲ ਦੇਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਭਿਸ਼ਟਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਫਿਰੋਜ਼ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਸਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਰੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀਆਂ 'ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ' ਉਤੇ ਕੌਮੀ ਰਾਇਸ਼ਮਾਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣ ਘੁੜਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰੀ ਮੁੱਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 'ਕੰਨੜਿਆਂ ਆਤਮ ਸਨ੍ਭਾਨ' ਨੂੰ ਵਹ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਉਥਾਨ 30 ਦਸੰਬਰ 2022 ਨੂੰ
ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ
ਮਾਂਡਿਆ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗਜ਼ਲਗੇਰੇ ਵਿਚ 260 ਕਰੋੜ
ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਇਕ ਡੇਅਰੀ ਪਲਾਂਟ ਦਾ
ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਆਈ ਸਨ। ਬੱਦੋਂ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ

ਲਗਭਗ ਅਣਕਿਆਸਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਮੁਤਾਬਿਕ 2019 ਤੋਂ 2021 ਦਰਮਿਆਨ ਲਿਬਨਾਨ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰ ਘਟਕੇ ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੀ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਨਾਵਾਰ 52 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਘਟਕੇ 2118 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ 193 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਮਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ 200% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਵਾਧਾ ਸੀ ਕੀਮਤਾਂ ਦਿੰਦੇ-ਦਿੰਨੀਆਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਖ

ਅਹਿਲਕਾਰ ਹਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ
ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਸਤਾ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਬੱਚਤਾਂ
ਕਰਵਾਉਣ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲਿਖਨਾ
ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵ
ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਜਦੋਂ ਅੱਕੇ ਖਾਲੀ
ਧਾਰਕ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ
ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ
ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਰਵਾ-ਇਲਾਜ ਖਾਤਰ ਵੀ ਪੈਸੇ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ
ਮਨੁੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਲਿਬਨਾਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਹੜਤਾਲਾਂ ਤੇ ਰੋ

ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਤਨਖਾਹ ਜੋ ਪੂਰ੍ਣ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਬੇਚੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਯੂਨੀਸੀਫ਼ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 70% ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਜਨ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੇਡੀ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਕੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੇਣ ਦਾ ਚਲਣ ਵੀ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲਿਬਨਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਇਮਦਾਦ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀ ਲਿਬਨਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਲਿਬਨਾਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਘੇਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ 54% ਤੱਕ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵੀ ਖਿੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ ਰਿਹੇਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਗ੍ਰਿਡ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਜ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਹੁੰਦਿਆਂ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਆਮਦਾਰ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਹਿਰੋਜ਼ ਜਨਰੇਟਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਸੇ ਦਾ
ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ
ਮਾਲਕ ਮਲਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ

ਮੁਜਾਹਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਧਾਨੀ ਬੈਂਬੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਬੂ
ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਰਿਆਦ ਸਲਾਮੇਹ ਦੇ ਘਰ ਬਾਹਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਸਤਕਾਂ ਜਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਵਰਨਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ
ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਯੂਰਪਿਆਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ
ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਵਿਲ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਮੇਹ ਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰੂ
ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਬੂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ 3
ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਘਪਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਿਬਨਾਨ
ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਗਵਰਨਰ “ਤੇ ਭਿੱਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਉਥੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਹ
ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ‘ਤੇ ਲੰਗੀਆਂ ਹਨ।

ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅੱਗੇ ਉੱਜ਼ਰਤਾਂ ਬੁਝਨ ਕਾਰਨ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਚਲਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬਚਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਚਾਹੀਂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਜਦੋਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਰੀਆਈ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੀਰੀਆਈ ਸਰਨਾਰਬੀਆਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ
ਬਦਲੇ ਲਿਬਨਾਨ ਹੁਕਮਤ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗਰੱਟ ਵੀ ਮਿਲਦੀ
ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਮਾਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸੱਜਰੇ ਫੈਸਲੇ
ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਰਨਾਰਬੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਵੰਖ ਦਾ ਤੇ ਲਾ
ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਠਹਿਰ
ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਮਰੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹਾਂ
ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਹਤਤਾਲ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ
ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਈ। ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਸਿਹਤ
ਕਾਮੀਆਂ ਦਾ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਿੱਸਾ ਬਿਹਤਰ ਉਜ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਲ
ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿਹਤ
ਕਰਮੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਆਮ
ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਅਹਿਮ
ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਖੁਣੌਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਬਖਰਾਂ
ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਭ
ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੀਸਾਂ
ਮਣਨੂੰ ਹੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ ਨੇ
ਲਿਬਨਾਨ ਨੂੰ 3 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਰੋੜੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ
ਪਰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਮਾਰੂ
ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ
ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਜਰਜਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਲਿਬਨਾਨੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਹੋਰ
ਬਰਬਾਦ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ
ਹਕਮਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਸਦਰ
ਮਿਸ਼ਨ ਅੱਨ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪਿਛਲੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ
ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਸਦਰ ਦੀ ਚੌਣ ਨਹੀਂ ਹੋ
ਸਕੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਜ਼ਿਬ ਮਿਕਾਤੀ
ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹਤਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ
ਮਈ ਫੇਰਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ
ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਆਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ
ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਬਜਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਜਿਸ
ਕਾਰਨ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਖਤੂਤ ਦੀ
ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਲਿਬਨਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੁਰਤੇ-ਹਾਲ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਅਸੀਂ ਮੱਧ-ਪੂਰਬ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਹਾਕਮ ਜਾਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਬੋਡ ਸੁਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਕੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਢਾਂਚੇ ਅਧੀਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰਲੇ ਤਬਕੇ ਦੇ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੂਰੇ ਖਿਤੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵੇਦ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਓਥੇ ਹੀ ਤਮਾਮ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸਾਂਝੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਰੱਤਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਇਸ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਪਾਰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਅਣਹੋਦਾ। ਲਗਾਤਾਰ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ-ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਮੰਦੇਨਜ਼ਰ ਅੱਜ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੱਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਲੋਟੂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ।

ਕਥਨਾਟਕ ਚੇਲ ਦੰਗਲ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਾਤ-ਪੇਚ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਧ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਨਾਟਕ ਵੱਲੋਂ
ਪੁੱਟੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ: “ਮੈਂ
ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸੂਬੇ (ਗੁਜਰਾਤ) ਤੋਂ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਚਿੱਟੀ ਕਾਰਡਾਂ

ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਮੁਲ ਅਤੇ ਨੰਦਿਨੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਡੇਵਲਪਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਕਰਨਾਟਕ ਮਿਲਕ ਫੈਂਡਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਮਦਦ ਅਤੇ ਅਮੁਲ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ਼ੀ ਗਿਆਤਰੀ ਵਿਖੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ। ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸਨੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਿਖੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ।

ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਡਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਉਪੇਂਦਰ ਅ
ਪੁਨੀਤ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਨੰਦਿਨੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂ
ਅੰਬੈਸਡਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆ
ਖਾਸਕਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਘਾਰੱਣੀਆ ਅਤੇ ਐਂਡਰ
ਕੁਮਾਰਾਸਵਾਮੀ ਨੇ ਫੌਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆ
ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਕੰਨਿਕਿਗਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਤਮ
ਸਨਮਾਨ 'ਤੇ ਚੋਟ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਚੁੱਧ ਪਾਸੀਂ ਆਲੋਚਨ
ਵਿਚ ਘੂੰਠੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਫ਼ਲਤਾ

साधिका सम्मेलन

A close-up portrait of a woman with dark hair and a red bindi on her forehead. She is wearing a red earring and looking directly at the camera with a neutral expression. The background is plain white.

ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੱਖਣੀ ਮੱਧ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣਾ ਮੈਸੂਰ ਖੇਤਰ ਪਸੂ ਪਾਲਣ ਦਾ ਧੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ ਐਸ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਜਮਾ ਸਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਵੋਕਾਲਿਗਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਲਿੰਗਾਇਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਸੂਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੈਸੂਰ, ਮਾਂਡਿਆ, ਚਮਗਾਜ਼ਨਗਰ, ਹਾਸਨ ਅਤੇ ਰਾਮਨਗਰ ਖੇਤਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਮੈਨੂਅਲ ਮੈਕਰੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਮੈਨੂਅਲ ਮੈਕਰੋਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ-ਗ੍ਰਸ਼ਤ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਕਰੋਂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨਾਂ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਗੂ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਏਅਰਬਸ, ਈਡੀਐਫ ਅਤੇ ਵਿਓਲੀਆ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਕਰੋਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੇਦਾ। ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਮੈਕਰੋਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ... ਕੀ ਤਾਇਵਾਨ ’ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਧਾਉਣਾ ਸਾਡੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਹੈ? ਨਹੀਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੀ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਡੋਲੀਚੁਕ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੇਦਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਡੇ ਤੇ ਚੀਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਇਸਾਰੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।’’

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ: “ਜੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ ਸੁਲਭ ਸਕਦੇ; ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤਾਇਵਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਆਖਾਂਗ ਕਿ ‘ਖਬਰਦਾਰ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ?’ ਉੱਛ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਟਕਰਾਅ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਯਕੀਨ ਇਹੀ ਰਾਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।’’ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਤਾਇਵਾਨ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਗੁਰੋਜ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਾਲ, ਇਸ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਅਮਰੀਕੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਧੇਰਟਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਚੀਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੂਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਰੂਸੀ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ 1000 ਅਸਾਲਟ ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ੇ ਸਾਮਾਨ ਭਿਜਵਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਛੋਜ਼ੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।’’

ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਲੰਘੀ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੀ ਜਿਨਹਿੰਗ ਨੇ ਮਾਸਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

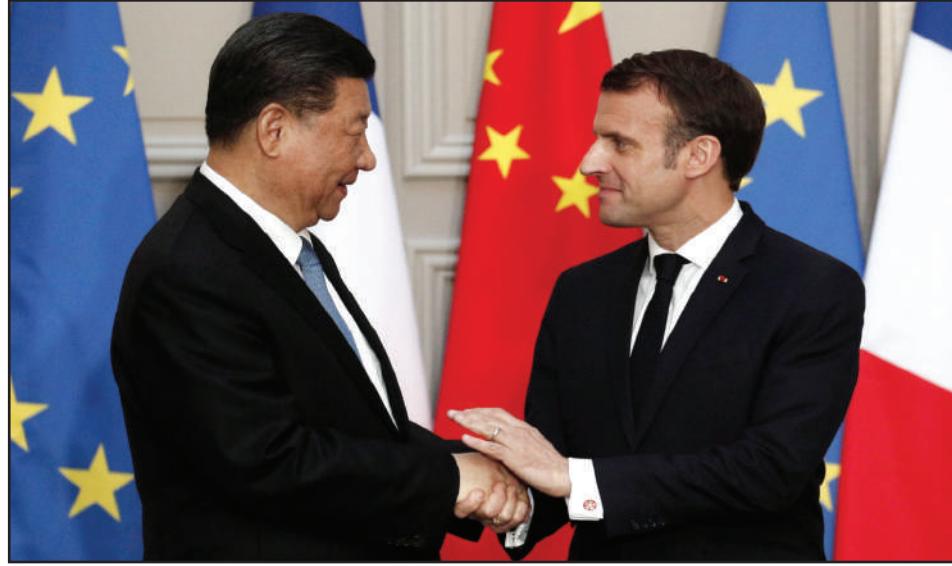
ਵਲਦੀਮਿਰ ਪੂਤਿਨ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ‘ਸੀਮਾ ਰਹਿਤ’ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਸੁਤਰਖੱਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਈਚਿੰਗ ਗਏ ਸਨ।

ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ‘ਸੀਮਾ ਰਹਿਤ’ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਸੁਤਰਖੱਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਈਚਿੰਗ ਗਏ ਸਨ।

ਲਵ ਗਰੀ

ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਰਸਿਆਨ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚੋਖ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਮੈਕਰੋਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਲਾਵਾਦੀ ਰਹੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮੱਤਾਪਾਰੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੂਜੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕੇ ਮੁਜਾਹਿਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਆਲਮੀ ਅਮਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰੁਖ ਤੋਂ

ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਸਲ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਰੂਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਚੀਨ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੁਖ ਦੀ ਯੂਰਪੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਖੀ ਉਰਸਲਾ ਵੱਨ ਡੇਰ ਲੇਜਨ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਦੋਂ ਮੈਕਰੋਂ ਦੇ ਚੀਨ ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਹੀ ਸੀ। ਉਰਸਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਰੂਸ ਨੂੰ ਹਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕੈਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆਨੀ ਨੂੰ ਜੁਰੂ ਹੈ।

ਤੱਕ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਪਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵੋਕਾਲਿਗਾ, ਪੱਛਮੀਆਂ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਦਿਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ, ਇਸ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਪੱਤੇ ਦੀ ਕਾਰਗਰਤਾ ਅਤੇ ਡਾਲ ਇੰਜਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਕਿਨੀ ਕੁ ਹੈ।

ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਯੋਡੀਯੁਰੱਪਾ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੋਣੇ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਨਾਕਮ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਸਿੱਧਾਰਮੱਈਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਇਹ ਕਸ਼ਮਕਸ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸੀਟ ਕਨਕਪੁਰਾ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਸਿੱਧਾਰਮੱਈਆ ਨੂੰ ਵਰੁਨਾ ਸੀਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਯਾਦਿੰਦਰ ਨੇ 2018 ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਯੋਡੀਯੁਰੱਪਾ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੋਣੇ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਨਾਕਮ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਸਿੱਧਾਰਮੱਈਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਵੋਕਾਲਿਗਾ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸਿੱਧਾਰਮੱਈਆ ਪੱਛਮੀ ਸ੍ਰੋਟੀ ਕੁਰਬਾ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਹ ਤਰਜ਼ੀਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਔਕੜਾਂ ਨਾਲ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਧ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ, ਚੁਣਾਵੀ ਘੋਲ ਦੇ ਤੀਜੇ ਖਿਡਕੀਆਂ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਸੈਕੁਲਰ) ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਐਚਡੀ ਰੋਵੇਂਡ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਯੂਧ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੁਰ ਯੂਰਪ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਅਹਿਮ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਮੱਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰੂਸ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੁਝ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੌਰਡਿੱਕ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਯੂਰਪੇਨ ਸਲਾਵਾਦੀ ਰਹੀ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮੱਤਾਪਾਰੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੂਜੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕੇ ਮੁਜਾਹਿਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਆਲਮੀ ਅਮਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰੁਖ ਤੋਂ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸੰਕਟ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਜਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪੈਂਡਾਈ, ਰੂਸ ਨਾਲ ਵੈਰ ਪਾਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 1999 ਵਿਚ ਹੋਗਰੀ ਅਤੇ ਚੈਕ ਗਣਰਾਜ ਸਹਿਤ ਨਾਟੋ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਗਾਰੀਆ, ਅਸਤੋਨੀਆ, ਲਾਤਵੀਆ, ਲਿਖੂਆਨੀਆ, ਰੋਮਾਨੀਆ, ਸਲੋਵਾਕੀਆ ਅਤੇ ਸਲੋਵੇਨੀਆ 2004, ਮੌਨੋਨੋਗਰੇ 2017 ਅਤੇ ਉਤਰੀ ਸੈਸੋਡੋਨੀਆ 2020 ਵਿਚ ਨਾਟੋ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਏ।

ਉੱਛ, ਇਕ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਯੂਰਪੀ ਖੇਤਰ

ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਤੱਕ

ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ (ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ) ਦਾ ਜਨਮ ਨਾਗੇ ਦੀ ਸਰਾਂ (ਜੋ ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ 6 ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਵੈਸਥ ਸੁਦੀ 1 ਸੰਮਤ 1561 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ 1519 ਈ: (ਸੰਮਤ 1576) ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਦੀ ਲੜਕੀ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਸੰਘਰ (ਨੇੜੇ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਭਾਈ ਦਾਰੂ, ਭਾਈ ਦਾਸੁ ਅਤੇ ਦੋ ਧੀਆਂ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਅਨੌਬੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਲੋਧੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਿਕੰਦਰ ਲੋਧੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। 1517 ਈ: ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਲੋਧੀ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਪਰ ਲੋਧੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਘੱਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਬਗਾਵਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਅਮਨੀ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਲੁਟਾਂ-ਮਾਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਂ ਉਜ਼ਤ ਗਈ। ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੜੂਰ (ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਜਾ ਟਿਕੇ। ਖੜੂਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੀ ਕੂਝ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਫੇਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਪਰਚੂਨ ਦੀ ਹੱਠੀ ਕਰ ਲਈ

ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ 1524 ਈ. ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

1532 ਈ. (ਸੰਮਤ 1589) ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਪਰਮ ਪਿਆਰੇ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਜੋ ਯੋ ਜੀ ਤੋਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਪਾਉਤੀ ਸੁਣੀ:

ਸੁਖਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਲਾਂਗਰ

ਜਿਤੁ ਸੈਵਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਸੋ ਸਾਹਿਬੁ ਸਦਾ ਸਮਾਲੀਐ। ਜਿਤੁ ਕੀਤਾ ਪਾਈਐ ਆਪਣਾ ਸਾ ਘਾਲ ਬੁਰੀ ਕਿਉ ਘਾਲੀਐ॥

ਮੰਦਾ ਮੂਲਿ ਨ ਕੀਚਈ ਦੇ ਲੰਮੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀਐ॥ ਜਿਉ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲਿ ਨ ਹਾਰੀਐ ਤੇਵੇਹਾ ਪਾਸਾ ਢਾਲੀਐ॥ ਕਿਛੁ ਲਾਹੇ ਉਪਰਿ ਘਾਲੀਐ॥

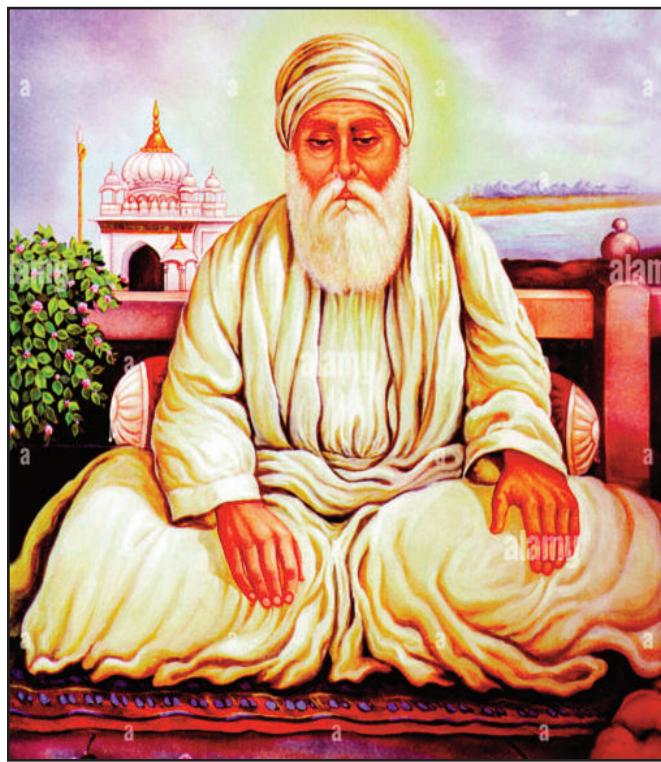
ਬਾਈ ਦੀ ਮਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਖਿੱਚ ਪਈ ਕੇ ਭਾਈ ਯੋ ਯੋ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਪੁੱਛ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਜੰਮ੍ਹ ਮਾਤਾ ਵੈਸ਼ਨ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਇਆ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਗੇ।

1532 ਈ. ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਇਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਖਿੱਚ ਪਈ ਕੇ

ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਢਾਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

1532 ਤੋਂ 1539 ਤੱਕ 7 ਸਾਲ ਤੱਕ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰਖਿਆਵਾਂ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਖਿਆਵਾਂ 'ਚੋਂ ਪਾਸ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਦਾ ਨਾਮ ਅੰਗਦ ਧਰ ਦਿੱਤਾ।

2 ਸੰਤੰਬਰ 1539 ਈ. ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 7 ਸੰਤੰਬਰ 1539 ਈ: ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਡੇ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 63 ਸਲੋਕ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ 13 ਸਾਲ ਵਿੱਚ 29 ਮਾਰਚ 1552 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਜੋਤੀ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹਿ ਕੇ 48 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਝੜ ਅਤੇ ਸਿਆਣੀ ਧੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਦਾ ਨਾਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਭਾਈ ਜਸ੍ਤੀ (ਸੁਪੁੱਤਰ ਮਾਣਕ ਚੰਦ) ਨਾਲ ਜੋਤਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁੱਝ ਉਪਰਾਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਪਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਿੜ ਕਰਵਾਉਣ ਸਦਕਾ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਿਆਲਕੋਟ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚਲੇ ਪਿੰਡ ਸਨਖਤਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਮਨਸਾ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਬੀਬੀ ਮਨਸਾ ਦੇਵੀ ਜੀ ਵੀ ਵੱਡੇ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਪਤੀ ਦੀ ਗੈਰੂਜ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤਨਦੇਹੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਹਰ ਛਿਮਾਹੀ ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਲ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸੀ ਪਾਉਂਦੇ। ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪਰਨਮਾਸੀ ਮੌਤਾ ਪਾ ਦਿੱਦੇ। ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਟਿਕਾਅ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਰਹੀ। ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਾਈਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੜਪ ਸੀ। ਇਸ ਤੜਪ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਭਤੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਨੇ ਬੜਾ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਸਹਾਈ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਜੀ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ 'ਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਰਸੀਲੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੱਕ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ (ਖੜਰ ਸਾਹਿਬ) ਚੱਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਹੜਾ ਪਿਆਸੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਵਧੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੀ ਭਾਈ ਭਾਗੇ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਭਾਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੈਨੂੰ ਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਚਾਹ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ) ਪਾਸ ਹੀ ਚੱਲਾ ਜਾਂਦਾ। ਪੇਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਿੱਤਨੇਮ ਵਿੱਚ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਅਮੋਲ ਵਚਨ “ਕਰਣੀ ਕਾਗਦ ਮਨ ਮਸਵਾਣੀ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਦੁਇ ਲੇਖ ਪਏ” ਪਿਆਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਗਰ ਸਿਰ ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਹੀ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਲ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲੇ ਗਾਗਰ ਭਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੜੇ ਜੇਕਰ ਦੀ ਬਾਰਸ ਹੋ ਲੱਗੀ। ਬਾਰਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਬੰਮਣ ਤੇ ਜਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਖੜਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾਏ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜੁਲਾਹੇ ਦੀ ਕਿੱਲੀ ਨਾਲ ਠੇਡਾ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਠੇਡਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜੇਤੁਦਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਰੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਗਾਗਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਖੜਕ ਸੁਣ ਕੇ ਜੁਲਾਹੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਣ ਲੱਗੀ ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿ, ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਨੀਂਦ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀ ਨਿਭਾਵਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝਮਾਂ ਦੇ ਟੁੱਕੜੇ ਖਾਣ ਲਈ ਰਾਤ-ਦਿਨ ਇੱਕ ਕਰੀ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬੁਝੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੁੱਝ ਉਦਾਸ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ

ਬੰਦਾ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ

ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਸੁਣਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸਾ। ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਵਸਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਮੁਲਕ ਬਾਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਲਲਕ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਲਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸਮਾਂ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭੇਖ ਨਹੀਂ ਤੇਤੇ, ਕੌਲੀ ਤਕ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ, ਉਹ ਬੱਚੇ

ਬਲਕਿ ਹਰ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ-ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਈ

ਪ੍ਰੀਸੀਪਲ ਵਿਜੋਂ ਕੁਮਾਰ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸੋਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕ ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਵੱਲ ਬਣਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕ ਧੇਯਾ ਵੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਲੁਤਫ਼ ਵੀ ਲੈਂਦੇ। ਇੱਥੇ ਨਾ ਪਸੂ ਅਵਾਰਾ ਪੁੰਮੇਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੰਦੇ। ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦੇ ਧੰਦੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁੱਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਨਾ ਜਵਾਨੀ ਰੁਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੁਢਾਧਾ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਬੰਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਭੱਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ

ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਕਰਜ਼ਾ ਮੋਤਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਸੇਰੋਂ, ਰੈਸਟੋਰਾਂ, ਮਾਲਜ਼ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੋ-ਦੋ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਰ ਕੰਮ ਬਹਾਬਰ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਸੀ, ਘੱਟੀ ਤੇ ਚਿੱਟ ਕੱਪੜੇ ਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਨੌਕਰਾਂ-ਚਾਕਰਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ

ਗਧਾ-ਘੱਡਾ ਇਕ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਰਿਸਵਡ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਕੰਮ ਅਸੂਲ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਕ ਅਤੇ ਟੈਕਿਫ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਜ਼ਾ, ਜ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਰਿਸਵਡ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਸੁਰਖਿਆ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਸਿਉਣ

ਇਸ ਮੁਲਕਾਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੀਨਾ ਨੇ ਕਿ, 'ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਮਤਲਬ

ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਮੁਲਕਾਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਮੋਂਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਲਕਾਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੀਨਾ ਨੇ

ਕਿਹਾ, 'ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਮਤਲਬ

ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁੰਛਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ?

ਇਸ 'ਤੇ ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਲਕਾਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੀਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਮਤਲਬ

ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ।

ਜੀਨਾ ਰੋਮੋਂਡੇ 10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੋਰੇ 'ਤੇ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੋਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਾਲ ਸੀਤਾਰਮਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅੰਸ ਜੈਸ਼ਕਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀਯੂਸ ਗੋਇਲ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਬਾਰੈ ਕੇਂਦਰੀ ਵਣਜ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਪੀਯੂਸ ਗੋਇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਨਾ ਰੋਮੋਂਡੇ ਦੀ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੋਰੇ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ-ਭਾਰਤ ਵਪਾਰਕ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਵਣਜ ਸਕਤੀ ਵਜੋਂ ਅਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਆਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੀਨਾ ਰੋਮੋਂਡੇ ਨੇ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ

ਨੂੰ ਸਾਮ 7:30 ਵਜੇ ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼

'ਤੇ ਮੁਲਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੋਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰੋਡੀਓ

ਦਾ ਮਿਆਰ ਉਚਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ।

ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁਧਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕ। ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਜਾਇਦਾਦ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਐਜੈਂਟਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਭੁਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਫ਼ਤ ਅਤੇ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਹੱਗੀ ਹੈ। ਸਭੁਲੀ

ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾ ਖਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਧਪਿਰ ਦਾ ਭੇਜਨ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਬਾਦੀ ਵਧਾਵ ਕਾਰਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤ ਅੰਖੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਘੱਟ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮਹਿੰਗੀ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਹੈ। ਘਰ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨੌਨੇ ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ। ਨਗਰ ਕੇਂਸਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਾਸੀ ਗੋਰੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਖੋਲ ਲਈ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਵਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੋਕ ਲ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ: ਸ਼ਬਦ ਗੁਰ ਪੀਰਾ

ਅਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਵਡਾਰੀ ਪੁਰਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਮੱਧਕਾਲ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ, ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਗਰਤੀ ਲਹਿਰ ਸੀ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੀ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਨਾਲ ਜੋਤਿਆ। ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ। ਦੁਰ-ਦੁਰ ਤੱਕ ਭੁਮਣ ਕਰਕੇ ਪੁਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਿੱਦਤ ਨਾਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਲਾਇਆ। ਬਾਕੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਗਹਾਂ ਤੋਂਹਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਤਿ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਜਿਸਦਾ ਸਰਵ ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਦੀਵੀ ਗੁਰੂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਪਧੀਨੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਬੱਤਰੀ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਸੂਦ ਵੈਸੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਚੁਹਾਂ ਵਰਨਾ ਕਉ ਸਾਂਝਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜਨ ਕਲਿਆਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾ, ਚਿਤਨ ਅਤੇ ਇਸਟੀਕੋਣ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਧੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁਤਨ ਦੀ ਜਾਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਨਮੇਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਖ ਆਸਨ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧਾਰਾ ਹੈ।

-ਅੰਗ 783
ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕਤੇ ਕਰਦਿਆਂ

ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਮੇਦੀ ਬਨਾਮ ਕੇਜਰੀਵਾਲ- ਕੌਣ ਸਹੀ, ਕੌਣ ਗਲਤ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ 'ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ' ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੈਸੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਕਰਜ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਮੇਡ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਮੋਕਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਤੀ ਨੇ ਵੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪੈਸੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 'ਮੁਫਤ' ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੰਡਣਾ "ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ" ਹੈ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਾਤੇ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਐਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?"

"ਪਿਛਲੇ 70-75 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਤੇ ਮੁਫਤ ਦਵਾਈਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਫਤ ਰਾਸ਼ਨ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ?" "ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਗਨੀਵੀਰ ਯੋਜਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਲੋਤ ਇਸ ਲਈ ਪਈ ਕਿ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਬਿਲ ਐਨਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ।"

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੇਲ ਮਨਰੋਗ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ

ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। - ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਪੀਰਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ, ਭੰਟਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬਾਣੀਕਰਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਪਵਿੰਤਰ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਰੀਆ ਭਾਸਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ: ਲੋਕ-ਭਾਸਾ, ਸੰਤ ਭਾਸਾ ਜੋ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਿਧ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤੋਂ ਨੂੰ ਜੋਂਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਤਦ ਕਾਵਿਕ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰਹੁਸ਼ਮੀਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਨਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਧੋਖੀ ਪ੍ਰੰਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਰੀਆ ਭਾਸਾ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ: ਲੋਕ-ਭਾਸਾ, ਸੰਤ ਭਾਸਾ ਜੋ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਿਧ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤੋਂ ਨੂੰ ਜੋਂਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਤਦ ਕਾਵਿਕ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰਹੁਸ਼ਮੀਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਨਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਧੋਖੀ ਪ੍ਰੰਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਰੀਆ ਭਾਸਾ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ: ਲੋਕ-ਭਾਸਾ, ਸੰਤ ਭਾਸਾ ਜੋ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਿਧ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤੋਂ ਨੂੰ ਜੋਂਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਤਦ ਕਾਵਿਕ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰਹੁਸ਼ਮੀਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਨਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਧੋਖੀ ਪ੍ਰੰਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਰੀਆ ਭਾਸਾ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ: ਲੋਕ-ਭਾਸਾ, ਸੰਤ ਭਾਸਾ ਜੋ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਿਧ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤੋਂ ਨੂੰ ਜੋਂਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਤਦ ਕਾਵਿਕ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰਹੁਸ਼ਮੀਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਨਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਧੋਖੀ ਪ੍ਰੰਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਰੀਆ ਭਾਸਾ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ: ਲੋਕ-ਭਾਸਾ, ਸੰਤ ਭਾਸਾ ਜੋ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਵਿਧ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤੋਂ ਨੂੰ ਜੋਂਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਤਦ ਕਾਵਿਕ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰਹੁਸ਼ਮੀਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਨਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਧੋਖੀ ਪ੍ਰੰਤੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

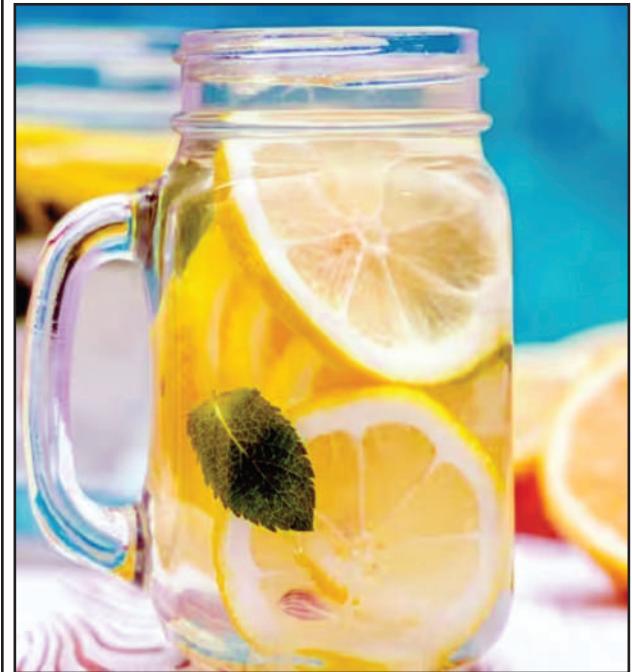
ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੀਣ ਨਿੱਬੁ ਪਾਣੀ

ਨਿੱਬੁ ਇੱਕ ਖੱਟਾ ਫਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕੁਦਰਤੀ ਗੁਣ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ, ਕੈਲਸੀਅਮ, ਡੋਲੇਟ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸੀਅਮ ਵਰਗੇ ਪੈਸਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਪਵਰਹਾਊਸ ਹੈ, ਜੋ ਚਮੜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿੱਬੁ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੇਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਫਾਇਦੇ ਹਨ। ਨਿੱਬੁ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਢੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿੱਬੁ ਦਾ ਰਸ ਪੀਣ ਨਾਲ ਕੀ-ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿੱਬੁ ਦਾ ਰਸ ਪੀਣ ਦੇ ਇਹ ਹਨ ਫਾਇਦੇ-ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਨਿੱਬੁ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਇੱਕ ਪੈਸਟਿਕ ਤੱਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਇਮਿਊਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਚਿਟੇ ਖੂਨ ਦੇ ਸੈਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ

ਨਿੱਬੁ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਅਤੇ ਪਿੱਤ ਪੈਕਟਿਨ ਨਾਮਕ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਫਾਈਬਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਗਰ ਵਿੱਚ ਪਚਕ ਪਾਚਕ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬਲਨਡ ਸ਼ੁਗਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਰੱਖੋ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਈਬਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਬਲਨਡ ਸ਼ੁਗਰ ਨੂੰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਡਾਇਬਿਟੀਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਗਰ ਹੈ।

ਗਲੇ ਦੀ ਖਰਾਸ਼ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਗਲੇ ਦੀ ਖਰਾਸ਼ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਿੱਬੁ ਦਾ ਰਸ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਕਟਿਨ ਨਾਮਕ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਫਾਈਬਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਿਸ਼ਰਣ ਗਲੇ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁਖਦਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਬੁ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਗਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਰੋਤ

ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟ ਸਾਨੂੰ ਮੁਫਤ ਰੈਡੀਕਲਸ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਫ੍ਰੀ ਰੈਡੀਕਲਸ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸੈਲਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ, ਸ਼ੁਗਰ ਅਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਬਿਤੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦਗਾਰ

ਨਿੱਬੁ ਵਿੱਚ ਪੈਕਟਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜੂਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਧੋਟ ਭਰਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਬੁ ਭਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਚਰਬੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗਰਦੇ ਦੀ ਪੱਥਰੀ ਨੂੰ ਢੂਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ

ਨਿੱਬੁ ਦਾ ਰਸ ਪਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿਟਰੋਟ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਪੱਥਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿਟਰੋਟ ਕੈਲਸੀਅਮ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਗਰਦੇ ਦੀ ਪੱਥਰੀ ਨੂੰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨੋਟ- ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿੱਬੁ ਜਾਤੀ ਦੇ ਫਲਾਂ ਤੋਂ ਐਲਰਜੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਲਵੋ।

ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ

ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ 70 ਫੀਸਟੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵੀ ਸੱਭਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿੱਬੁ ਦਾ ਰਸ ਪੀਣ ਨਾਲ ਕੀ-ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿੱਬੁ ਦਾ ਰਸ ਪੀਣ ਦੇ ਇਹ ਹਨ ਫਾਇਦੇ-ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਇੱਕ ਪੈਸਟਿਕ ਤੱਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਇਮਿਊਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਚਿਟੇ ਖੂਨ ਦੇ ਸੈਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ

ਜਾਣੋ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਰਾਈਡ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਸਾਡੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਣੋ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਰਾਈਡ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਬਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰੀਰ ਦੇ ਫਲਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜਾਣੋ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਰਾਈਡ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਕੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਸਾਡੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਣੋ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਰਾਈਡ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸਰੀਰ ਕੰਡੁਲਨ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਅੰਟੋਡਿਊਰੋਟਿਕ ਹਾਰਮੋਨ ਸਿੱਡਰੋਮ ਜਾਂ ਸ਼ੁਗਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਿਨਾਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਲਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਔਸਤਨ 3 ਤੋਂ 4 ਲਿਟਰ (ਲਗਭਗ 9-13 ਕੱਪ) ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੋਡੀਆਮ (ਲੁਣ) ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਈਪੋਨੋਟੀਮੀਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਵਰਹਾਈਡ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸੋਡੀਆਮ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਜ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੈਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਉਵਰਹਾਈਡ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ

10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਸੋਂਗਮੀ ਪਾਰਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਛੱਡਿਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਰ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡਕੇ ਗਈ ਮਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗੇਗਾ। ਨਦੀ ਭੂੰਘੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਹਾਂ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਜੋ ਉਹ ਫੜੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਤੈਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਗੋਲੀ ਵੀ ਮਾਰ ਵਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਡਰ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਲੰਗੀ। ਸਾਮ ਵੇਲੇ ਸੋਂਗਮੀ ਜਦੋਂ ਬਰਫੀਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਡ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਉਹ 31 ਮਈ, 2019 ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।”

ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਖੜਕ

ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣਾ ਖੜਕ ਰਨਾਕ ਅਤੇ ਅੱਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਮ ਜੌਂਗ ਉਨ ਦਾ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰਵੱਈਆ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਮਹੱਮਾਰੀ ਦੇ ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੋਂਗਮੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਸੀ, ਉਥੋਂ ਭੱਜ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਅਖੀਰਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੋਂਗਮੀ ਨੇ ਯਾਲੂ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨਦੀ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੂੰ ਚੀਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭੱਜ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਹੀ ਇੱਕ ਬੋੜਾ ਸੌਖਾ ਰਾਹ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੋਂਗਮੀ ਨੂੰ ਉਹ ਯਾਦਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਹੀ ਘਟਨਾ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਹ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਲੁਕਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਟੇਟ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦਿਆਂ ਉਥੋਂ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਾ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਅਰਜੋਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਰੱਦਿਆ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਓ।” ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾ ਸਣੀ ਤੇ ਕੁਟੁੰਬ-ਕੁਟੁੰਬ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਲਹੁ ਲਹੁ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਬਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਕਤੇ ਬਾਪ ਦੀ ਯਾਦ ਅੱਜ ਵੀ ਤਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਟਰੋਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆ ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਿਸੂਸ ਚਾਰ ਵਰਿਆਂ ਦੀ ਸੀ।

ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸਕੁਲ ਤੋਂ ਬੀਤਿਆ ਬਚਪਨ

ਸੋਂਗਮੀ ਨੂੰ ਚੀਨ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੂਰੀ ’ਤੇ ਸਥਿਤ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਕਸਬੇ ਮੁਸਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਸੋਂਗਮੀ ਨੂੰ ਸਕੁਲ ਭੇਜਣਾ ਸਾਡੇ ਵਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।” ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ। ਪਰ ਸੋਂਗਮੀ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਵਿੱਤੀ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੋਂਗਮੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਪਿੱਡ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ’ਤੇ ਖਰਗੋਸਾਂ ਨੂੰ ਖਵਾਉਣ ਲਈ ਖਾਣਾ ਲੱਭਦਿਆਂ ਜੀਵਿਆ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਖਾਸਕਰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੌਰਾਨ। ਸੋਂਗਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਮੈਂ ਜਿਆਦਾ ਖਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਾਗਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।”

ਟਰੋਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਕੋਲ ਆਏ ਹੋਏ ਪਹੁੰਚੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਫੁੱਲ ਉਠਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਛੱਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ, ਉਹ ਵੀ ਇਕੱਲੀ। ਸਵੇਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਚਲੀ ਗਈ, ਸੋਂਗਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਜੀਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਸੀ। “ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਯੋਗਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਟਕਲੇ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।” ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਗਈ, ਸੋਂਗਮੀ

ਨੇ ਬੈਡ ਉਤੇ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਢਕਿਆ ਅਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਗਈ।

ਇਕੱਲਿਆਂ ਬਿਤਾਇਆ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ

ਅਗਲੇ 10 ਸਾਲ ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਖੇ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਸਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਕੱਲਿਆਂ ਬਿਸਤਰੇ ’ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਪਈ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ।” ਨਿਰਾਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋ ਕਿ ਕੀ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਪਹਾੜ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਵੇਰੇ ਸੋਂਗਮੀ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੁਰ ਕੇ ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹਦੀ, ਖਾਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਬੂਟੇ ਲੱਭਦੀ। ਕੁਝ ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਦਵਾਈ ਵਜੋਂ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ, ਕੱਟਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਾਉਣਾ ਥੈਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। “ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਯੋਗਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਭੁੰਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।” ਮਹਿਜ਼ ਤਿੰਨ ਸੌ ਮੀਲ ਦੂਰ, ਸੋਂਗਮੀ ਦੀਆਂ ਮਿਉਂਗ ਹੂਈ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆਂ ਪੁੰਚ ਗਈਆਂ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਰੀਆਂ ਲਈ ਲਾਈਸ, ਫਿਰ ਬਾਈਲੈਂਡ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਉਹ ਦੱਖਣੀ

ਹੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਨਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵੇਖਿਆ, ਕਿ, “ਹੁਣ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਹਾਂ ਹੈ।” ਸੋਂਗਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਕੋਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਰੋਈਆਂ ਅਤੇ ਪੇਦਰਾਂ ਮਿਟ ਤੱਕ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਰੱਖੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਫਲਨੇ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਸੋਂਗਮੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣਾ ਰਿਸਤਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਵਾਲ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਾੜ ਦੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਇਹ ਉਹੀ ਹੋਣੇਗੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੁੰਹੋਂ ਬੋਲਿਆ ਹੀ ਨਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਸ਼ਾਬਾਸ, ਤੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁੰਚ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅੱਖੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੀ ਹੈ।” ਸੋਂਗਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਕੋਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਰੋਈਆਂ ਅਤੇ ਪੇਦਰਾਂ ਮਿਟ ਤੱਕ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਰੱਖੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਫਲਨੇ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਸੋਂਗਮੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣਾ ਰਿਸਤਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

